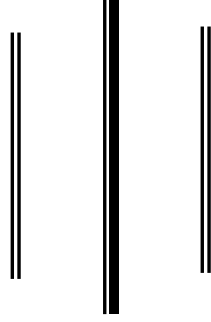

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको निरीक्षण तथा
सुपरिवेक्षण सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७५/७६
(2018/2019)

नेपाल राष्ट्र बैंक
लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
असार, २०७७

विषय-सूची

पेज नं.

खण्ड (क) पृष्ठभूमि एवं नियमन व्यवस्था

१	पृष्ठभूमि र नियमन व्यवस्था	१
२	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको सुपरिवेक्षणको प्रमुख उद्देश्य	२
३	निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणका आधार	२
४	नियमन व्यवस्था	३
५	लघुवित्त संस्थाहरुको विवरण	४
६	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको सेवाको पहुँच तथा शाखाको अवस्था	५

खण्ड (ख) स्थलगत निरीक्षण

१	विभागबाट स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु	७
२	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको लक्षित स्थलगत निरीक्षण	९
३	यस बैंकबाट वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैरसरकारी संस्था तथा सहकारी संस्थाहरुको सम्बन्धमा	९

खण्ड (ग) गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण

१	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको वित्तीय विश्लेषण	१०
२	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न सहमति प्रदान गर्दा दिइएका महत्वपूर्ण निर्देशनहरु	२०

खण्ड (घ) विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण

१	विशेष निरीक्षण	३०
२	अनुगमन निरीक्षण	३०

खण्ड (ङ) कार्यान्वयन

१	निर्देशनहरुको पालनाको स्थिति, जरिवाना/हर्जाना	३१
---	---	----

खण्ड (च) ग्रामीण स्वाम्बन्धन कोष

१	ग्रामीण स्वाम्बन्धन कोष	३५
---	-------------------------	----

खण्ड (छ)

परियोजना समन्वय फाँट

१	दातृ निकायहरुको सहयोगमा संचालित चालु परियोजनाहरु	३७
२	सम्पन्न भैसकेका परियोजनाहरु	३७

खण्ड (ज)

नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासन

१	नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासनसँग सम्बन्धित गतिविधि	३९
---	--	----

तालिका सूचि

तालिका १.१	प्रमुख व्यवस्थाहरु	३
तालिका २.१	स्थलगत निरीक्षण भएको लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु	७
तालिका ३.१	पूँजी, प्राथमिक पूँजी तथा पूँजीकोष	१२
तालिका ३.२	कुल सम्पत्ति तथा जोखिम भारित सम्पत्ति	१३
तालिका ३.३	लगानी विवरण	१३
तालिका ३.४	कर्जा तथा सापटको वर्गीकरण	१४
तालिका ३.५	कर्जा र निक्षेप तथा सापटी अनुपात	१५
तालिका ३.६	प्रतिफलको स्थिति	१६
तालिका ३.७	अनिवार्य मौज्दात स्थिति	१७
तालिका ३.८	तरलताको स्थिति	१८
तालिका ३.९	औषत भारित व्याजदर अन्तर	१८
तालिका ३.१०	वित्तीय स्रोत संकलन विवरण	१९
तालिका ४.१	विशेष स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु	३०
तालिका ४.२	अनुगमन निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु	३०
तालिका ५.१	न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्न नसकी समय सीमा थप भएका संस्थाहरु	३२
तालिका ५.२	अनिवार्य मौज्दात कायम नगरेको संस्थाको कारवाही विवरण	३३
तालिका ५.३	बैधानिक तरलता अनुपात कायम नगरेको संस्थाको कारवाही विवरण	३४
तालिका ६.१	ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको वित्तीय विवरणहरु	३६

चार्ट सूचि

चार्ट १.१	लघुवित्त संस्थाहरुको विवरण	५
चार्ट १.२	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको प्रदेशगत उपस्थिति	६
चार्ट ३.१	पूँजी, प्राथमिक पूँजी र पूँजी कोष अनुपात	१२
चार्ट ३.२	कूल लगानी	१४
चार्ट ३.३	निष्क्रिय कर्जा अनुपात तथा कूल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	१५
चार्ट ३.४	कर्जा निक्षेप तथा सापट प्रदान	१६
चार्ट ३.५	प्रतिफलको स्थिति	१७

अनुसूची

अनुसूची- १	लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागको संगठन तालिका	४१
अनुसूची- २	लघुवित्त वित्तीय संस्था, सञ्चालन मिति, पूँजी, प्रमुख वित्तीय सुचकांकहरुको सूची	४२

खण्ड (क)

पृष्ठभूमि एवं नियमन व्यवस्था

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल राष्ट्र बैङ्कको उद्देश्य हासिल गर्न सम्पादन गर्नुपर्ने काम, कर्तव्य र अधिकारको प्रयोग गरी नेपाल राष्ट्र बैङ्क ऐन, २०५८ को दफा ५ को उपदफा (१)(च) ले प्रदान गरेको जिम्मेवारी वहन गर्ने सन्दर्भमा यस बैङ्कका बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागबाट आ-आफ्नो सुपरिवेक्षणीय दायरा भित्र पर्ने यस बैङ्कबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण कार्य हुँदै आएको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्यात्मक उपस्थिति, वित्तीय प्रणालीमा भएको कारोवारको परिमाण र सृजित जटिलता साथै नयाँ प्रविधिको तीव्र प्रयोग तथा यसमा निहित जोखिमका सन्दर्भमा यस बैङ्कको सुपरिवेक्षणीय जिम्मेवारी अभै बृद्धि भएको छ।

नेपाल राष्ट्र बैंक निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली २०७४ समेतको आधारमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा यस विभागको सुपरिवेक्षणीय दायरा अन्तर्गत रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको छ। यस विभागको उद्देश्य हासिल गर्न तथा काम कारवाहीलाई व्यवस्थित गर्न विभागीय संरचना अन्तर्गत गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण इकाई, कार्यान्वयन इकाई, आन्तरिक प्रशासन तथा नीति योजना इकाईका साथै परियोजना समन्वय इकाई र वित्तीय समावेशिता इकाईको गठन गरी कार्य विभाजन तथा कार्य सम्पादन हुँदै आएको छ।

सहकारी संस्था तथा लघुवित्त वित्तीय सेवा प्रदान गर्ने अन्य संस्थाहरूलाई थोक कर्जा प्रवाह गरी मुख्यतः ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आर्थिक दृष्टिले कमजोर तथा विपन्न वर्गका नागरिकलाई सुलभ ब्याजदरमा कर्जा उपलब्ध गराउने र सोको माध्यमबाट विपन्न जनताको सामाजिक/आर्थिकस्तर बृद्धि गराउने उद्देश्यका साथ ग्रामीण स्वावलम्बन कोष स्थापना गरी यस विभागबाट कार्य सम्पादन हुँदै आएकोमा नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०७५ मंसिर २४ गतेको निर्णय बमोजिम ग्रामिण स्वावलम्बन कोषलाई साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मार्फत् सञ्चालन गर्ने निर्णय अनुसार मिति २०७६/०४/०९ देखि उक्त कार्य साना किसान विकास लघु वित्त संस्था मार्फत गर्ने गरी हस्तान्तरण गरिएको छ। त्यस्तै, संस्था दर्ता ऐन, २०३४ अन्तर्गत स्थापना भई वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्ने संस्था सम्बन्धी ऐन, २०५५ को प्रावधान अनुसार २०७५ असार मसान्तमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट वित्तीय मध्यस्थताको कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैर-सरकारी संस्थाहरूलाई समेत लघुवित्त वित्तीय संस्थाको रूपमा कारोवार गर्न अनुमति प्रदान गर्ने नीतिगत व्यवस्था पश्चात उक्त अधिकांश संस्थाहरू लघुवित्त संस्थामा परिणत भै सकेका छन्। सहकारी ऐन, २०४८ अन्तर्गत स्थापना भई यस बैंकबाट सीमित बैंकिङ्ग कारोवार गर्न इजाजतपत्रप्राप्त गरेका सहकारी संस्थाहरूले नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा जारी गरिएको निर्देशनको अधीनमा रही सीमित बैंकिङ्ग कारोवार गर्दै आएका यस्ता संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण यस विभागबाट हुँदै आएको थियो। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को मौद्रिक नीतिमा उल्लेख भए बमोजिम सीमित बैंकिङ्ग कारोवार गर्न त्यस्ता सहकारी संस्थाहरूलाई २०७५ साउन १ गतेदेखि यस बैंकको नियामकीय तथा सुपरिवेक्षणीय दायराबाट अलग गराइएको छ।

नेपाल राष्ट्र बैंकले “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण गर्न प्रारम्भ गरिसकेको र अन्य “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको समेत सोही पद्धति अनुसार सुपरिवेक्षण

गर्न तर्फ अग्रसर रहेको भए पनि विद्यमान ऐन, नियम, कानून, विनियम साथै नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट “घ” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन/परिपत्रहरूको आधारमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा क्रमिक रूपमा वृद्धि हुदै गएको जोखिमहरूलाई मध्यनजर गर्दै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण, समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण, लक्षित निरीक्षण, विशेष निरीक्षण तथा अनुगमन निरीक्षण गर्ने गरिएको छ ।

१.२ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गर्नुका प्रमुख उद्देश्य

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गर्नुका प्रमुख उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् ।

- स्वस्थ र सक्षम लघु वित्तीय प्रणालीको विकास गर्ने,
- लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू लघुवित्तको प्रमुख उद्देश्य अनुरूप सञ्चालन भएका छन् कि छैनन् सोको निक्यौल गर्ने,
- कुशल लघु वित्तीय बजारको निर्माण गरी वित्तीय स्थायित्वमा सहयोग गर्ने,
- लघुवित्त वित्तीय संस्था सम्बन्धी प्रचलित ऐन, नियम, विनियम, तथा यस बैङ्कबाट जारी निर्देशन/परिपत्रहरूको पालना गर्न लगाउने,
- लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा प्रभावकारी व्यवस्थापन तथा नियन्त्रण प्रणालीको विकास गराउने,
- लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूसँग सम्बन्धित विशेष गरी बचत/निक्षेपकर्ताका साथै सरोकारवालाहरू (Stakeholders) को हकहितको संरक्षण गर्ने, र वित्तीय परिसूचक मार्फत देखिने पूर्वसावधानी सङ्केतहरू (Early Warning Signals) का आधारमा देखिएका समस्याहरूलाई समयमा नै पहिचान गरी समाधानका उपयुक्त उपाय अवलम्बन गर्ने ।

१.३ निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षणका आधार

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको पुँजीको स्थिति, कर्जाको गुणस्तर, व्यवस्थापनको सक्षमता, प्रतिफलको दर, तरलता, वित्तीय सक्षमता जस्ता पक्षहरूलाई दृष्टिगत गरी देहायका कानूनी व्यवस्थाहरूको आधारमा निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ ।

- नेपाल राष्ट्र बैङ्क ऐन, २०५८,
- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३,
- कम्पनी ऐन, २०६३,
- नेपाल राष्ट्र बैङ्क निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०७४,
- सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनि लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४, र सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०७३,
- नियमन व्यवस्था अन्तर्गत नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा जारी निर्देशन/मार्गनिर्देशनहरू,
- सुपरिवेक्षण सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा स्थापित सिद्धान्तहरू (Best International Practices),

- लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको प्रबन्धपत्र, नियमावली, साधारण सभा र सञ्चालक समितिबाट पारित नीति तथा निर्देशिकाहरू तथा विभिन्न निर्णयहरू,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय लेखामान पद्धति,

१.४ नियमन व्यवस्था

नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ बमोजिम लघुवित्त वित्तीय संस्थाको लागि आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा गरिएका प्रमुख नियमन व्यवस्थाहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

तालिका १.१
प्रमुख व्यवस्थाहरू

क्र.सं.	विषय	कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था (प्रतिशतमा)
१.	न्यूनतम पूँजी(जोखिम भारित सम्पत्तिको आधारमा)	
	प्राथमिक पूँजी	४
	पूँजीकोष	८
२.	कर्जा सापटको वर्गीकरण र नोक्सानी व्यवस्था	
	असल(Pass) (साँवा वा ब्याजले भाखा ननाघेका र १ महिनासम्म भाखा नाघेका कर्जा/सापट)	१
	सूक्ष्म निगरानी (watch list) (साँवा वा ब्याजले १ महिनादेखि ३ महिनासम्म भाखा नाघेका	५
	कमसल (Sub-standard) कर्जा/सापट (साँवा वा ब्याजले ३ महिनादेखि बढीमा ६ महिनासम्म	२५
	शंकास्पद (Doubtful) कर्जा/सापट (साँवा वा ब्याजले ६ महिनादेखि बढीमा १ वर्षसम्म भाका	५०
	खराब (Loss) : १ वर्षभन्दा बढी अवधिले भाखा नाघेका कर्जा/सापट	१००
३.	कर्जा/सापट र लगानीको सीमा (अघिल्लो त्रयमासको प्राथमिक पूँजीको आधारमा)	
	थोक कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाको सिमा	२५
४.	खुद्रा कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाले धितो लिई प्रवाह गरिने सबै किसिमको कर्जा कुल कर्जाको बढीमा	१/३ (गुणा)
	लगानी सम्बन्धी सीमा	
	कुनै एक संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा लगानी (बढीमा ठिक अघिल्लो त्रयमासमा कायम प्राथमिक पूँजीको प्रतिशतमा)	१०
	सबै संगठित संस्थाहरूको शेयर तथा डिबेञ्चरमा लगानी (बढीमा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको प्रतिशत)	३०
	संगठित संस्थाहरूको शेयर तथा डिबेञ्चरमा लगानी गर्दा लगानी हुने संस्थाको चुक्ता पूँजीको आधारमा रहने सीमा	१०

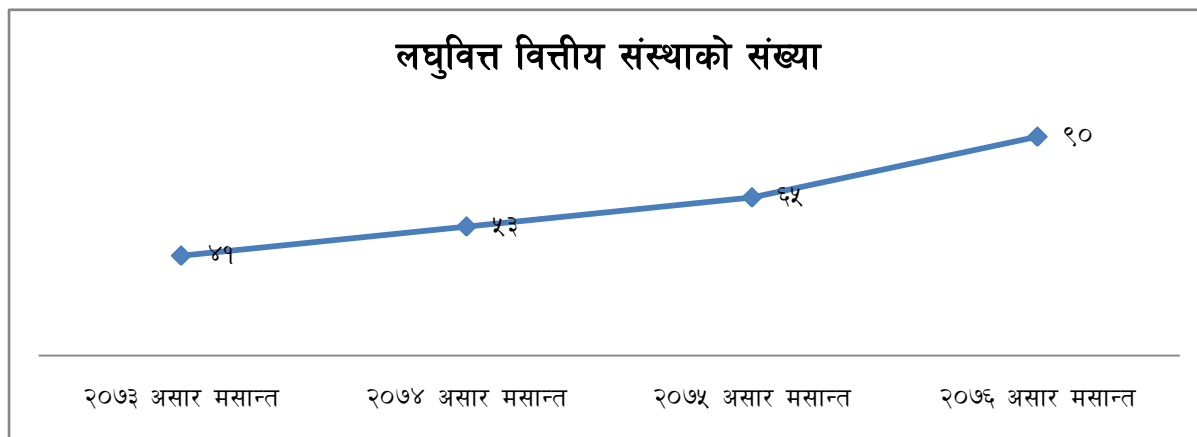
	अनिवार्य मौज्जात अनुपात सम्बन्धी व्यवस्था	
५.	संस्थाले आफ्नो समूह सदस्यहरूबाट संकलन गरेको व्यक्तिगत, समूहगत, विशेष वचत तथा सापटी कोषको कम्तीमा	०.५
	सर्वसाधारणको समेत निक्षेप संकलन गरी खुद्रा कर्जाको कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाले (आफ्नो कूल निक्षेप दायित्वको)	२
६.	बैधानिक तरलता अनुपात (अघिल्लो महिनाको मसान्तको कुल निक्षेप दायित्वको आधारमा कायम)	
	सर्वसाधारणको समेत निक्षेप परिचालन गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले	४
७.	तरल सम्पत्ति सम्बन्धी व्यवस्था	
	सर्वसाधारणबाट निक्षेप परिचालन नगर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाले आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको न्यूनतम	२.५
८.	वित्तीय स्रोत संकलन सीमा	
	वित्तीय स्रोत परिचालन समूह सदस्यहरूबाट निक्षेप, सापटी र डिबेञ्चरबाट संकलित रकम (अघिल्लो त्रयमास) को प्राथमिक पुँजीको आधारमा)	३०(गुणा)
	कुनै एउटा फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाबाट आफ्नो कुल निक्षेपको (सर्वसाधारणबाट निक्षेप परिचालन गर्ने वित्तीय संस्थाको हकमा) निर्देशन २०७६ अनुसार	१० प्रतिशत

१.५ लघुवित्त संस्थाहरूको विवरण

२०७६ असार मसान्तसम्ममा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको संख्या १७१ रहेको देखिन्छ। जस मध्ये “क” वर्गको वाणिज्य बैंकहरू २८ वटा, “ख” वर्गका विकास बैंकहरू २९ वटा, “ग” वर्गका वित्त कम्पनीहरू २९ वटा, “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्था ९० वटा र पूर्वाधार विकास बैंक १ वटा रहेका छन्।

२०७६ असार मसान्तसम्ममा सञ्चालनमा रहेका ९० वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमध्ये ४० वटा संस्था राष्ट्रिय स्तर र ५० वटा प्रदेश वा जिल्लास्तर कार्यक्षेत्र रहेको छन्। उक्त संस्थाहरूको केन्द्र संख्या २ लाख ७४ हजार ३ सय ९, समूह संख्या ९ लाख २७ हजार ६६ रहेको देखिन्छ भने ४३ लाख ३० हजार ५ सय ८६ सदस्य तथा २६ लाख ८० हजार ८ सय ९ ऋणी संख्या पुगेका छन्। यी लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले ७७ जिल्लामा सेवा पुऱ्याएका छन्। लघुवित्त संस्थाहरूमा १७ हजार ३ सय ६२ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको देखिन्छ। यस आर्थिक वर्षमा आर्थिक समृद्धि लघुवित्त वित्तीय संस्थालाई साधना लघुवित्त वित्तीय संस्थाले एकआपसमा गाभेको छ।

लघुवित्त वित्तीय संस्थाको पछिल्लो चार वर्षको संख्या
चार्ट नं. १.१

२०७३ असार मसान्तसम्ममा रहेका ४९ वटा वित्तीय संस्थाहरु रहेकोमा २०७४ असार मसान्तसम्ममा वृद्धि भई ५३ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु पुगेको थिए । उक्त संख्यामा २२.६४ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७५ असार मसान्तसम्म आइपुग्दा ६५ वटा पुगेको थियो भने २०७६ असार मसान्तमा ३८.४६ प्रतिशतले वृद्धि भई ९० पुगेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त लघुकर्जा कारोबार गर्ने गैर-सरकारी संस्थाहरु लघुवित्त वित्तीय संस्थामा रुपान्तरण भएसँगै संख्यामा वृद्धि भएको देखिन्छ ।

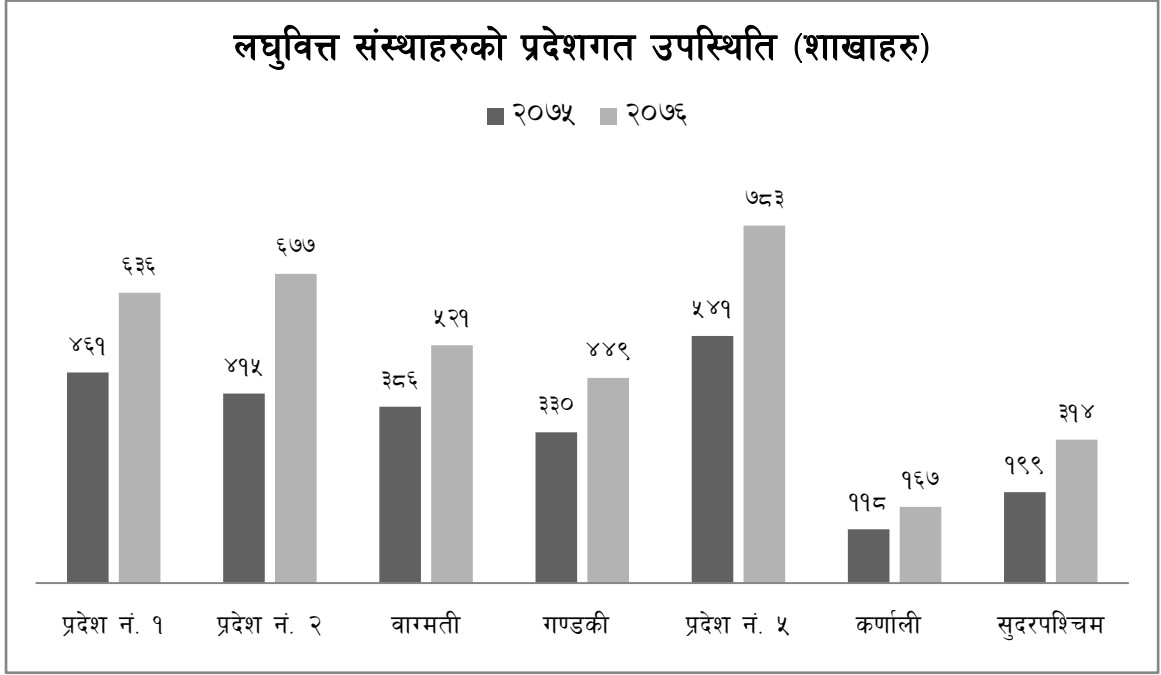
२०७६ असार मसान्तमा कायम रहेका ९० लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुमध्ये थोक कर्जा कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको संख्या ४ वटा र खुद्रा कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाको संख्या ८६ वटा रहेको छ । ८६ वटा खुद्रा कारोबार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु मध्ये ८४ वटा सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन नगर्ने प्रकृतिका रहेको छन भने २ वटा संस्थाहरुले तोकिएका शाखाहरुमा सर्वसाधारणबाट समेत निक्षेप संकलन गर्दै आएका छन ।

१.६ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको सेवाको पहुँच तथा शाखाको अवस्था

२०७५ असार मसान्तमा कायम रहेका कुल ६५ लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरु २०७६ असार मसान्तमा कुल ९० पुगेको छन् । गत आर्थिक वर्षमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको शाखा संख्या २४५० रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा २४.५० प्रतिशतले वृद्धि भई कुल शाखा संख्या ३५४७ पुगेको छ । उपरोक्त शाखा संख्याहरुमा संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय तथा क्षेत्रीय कार्यालयहरु समावेश गरिएको छैन । यी संस्थाहरुको सेवा सात वटै प्रदेशमा पुगिसकेको छ ।

चाई नं. १.२

२०७६ असार मसान्तसम्ममा कर्णाली प्रदेशमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको शाखाहरुको उपस्थिति कमजोर देखिन्छ । कुल शाखा ३५४७ मध्ये १६७ शाखा कर्णाली प्रदेशमा पुगेको छ । गत आर्थिक वर्षमा यस प्रदेशमा ११८ शाखा पुगेको थियो । २०७५ असार मसान्तमा सुदूरपश्चिममा कुल शाखा १९९ रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा शाखा संख्या कुल ३१४ पुगेको छ । २०७६ असार मसान्तमा समेत प्रदेश नं. ५ मा भने सबै भन्दा धेरै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको उपस्थिति रहेको देखिन्छ । कुल शाखाको २२.०७ प्रतिशत शाखा यस प्रदेशमा रहेको देखिन्छ । प्रदेश नं. २ मा २०७५ असार मसान्तको तुलनामा २०७६ असार मसान्तमा सबै भन्दा बढी शाखा विस्तार भई ४१५ बाट ६७७ पुगेको छ । २०७५ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको कुल सदस्य संख्या ४३ लाख ३० हजार ५ सय ८६ सदस्य रहेका छन । औसतमा २०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाको एक शाखाले १२२० सदस्यहरुलाई सेवा दिइरहेको देखिन्छ ।

**खण्ड (ख)
स्थलगत निरीक्षण**

यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको काम कारवाहीबाट बचतकर्ता, लगानीकर्ता एवम् अन्य सरोकारवालाहरूको हित संरक्षण भए/नभएको सुनिश्चित गर्न यस विभागले स्वीकृत वार्षिक कार्ययोजना अनुसार समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण, लक्षित स्थलगत निरीक्षण, अनुगमन/विशेष स्थलगत निरीक्षण गर्ने गर्दछ। इजाजतपत्रप्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू मध्ये प्रत्येक आर्थिक वर्ष निश्चित संख्याका संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण, लक्षित स्थलगत निरीक्षण तथा अनुगमन/विशेष स्थलगत निरीक्षण गर्ने गरी लक्ष्य निर्धारण गर्ने गरिएको छ। २०७६ असार मसान्तमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट “घ” वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थाको इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाहरूको संख्या ९० रहेको छ। ती मध्ये खुद्रा कर्जा कारोबार गर्ने संस्थाहरूको संख्या ८६ रहेको छ भने थोक कर्जाको कारोबार गर्ने संस्थाहरूको संख्या ४ रहेको छ। यसका साथै, अन्य संस्था अन्तर्गत नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त गरी सहकारी संस्थाहरू बीच कारोबार सञ्चालन गरिरहेको राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.को निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्य पनि लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागबाट सम्पादन हुँदै आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा विभागबाट भएका स्थलगत निरीक्षण सम्बन्धी कार्य देहाय अनुसार सम्पन्न गरिएको छ।

(१) लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा ६० वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गर्ने कार्य योजना रहेकोमा देहाय बमोजिमका ४५ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न भएको छ।

तालिका २.१

समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	निरीक्षण अवधि	
१	फर्स्ट माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	२०७५।०४।२७	२०७५।०५।०१
२	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.	कुपन्डोल, ललितपुर	२०७५।०४।२७	२०७५।०५।०३
३	वोमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भरतपुर, चितवन	२०७५।०५।०९	२०७५।०५।१३
४	क्रिएटिभ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	प्रतापपुर, कैलाली	२०७५।०५।११	२०७५।०५।१५
५	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	तिलोत्तमा, रुपन्देही	२०७५।०५।१४	२०७५।०५।१८
६	घोडीघोडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	श्रीपुर, बेलौरी, कञ्चनपुर	२०७५।०५।१६	२०७५।०५।२०
७	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वालिङ, स्याङ्जा	२०७५।०६।१८	२०७५।०६।२३
८	समिट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बिर्तामोड, भापा	२०७५।०६।१८	२०७५।०६।२२
९	नागवेली लघुवित्त विकास बैंक लि.	बिर्तामोड, भापा	२०७५।०६।२३	२०७५।०६।२७
१०	नेपाल एग्रो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२०७५।०६।२४	२०७५।०६।२८
११	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैंडाकोट, नवलपरासी	२०७५।०७।२७	२०७५।०८।०१
१२	गणपति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.,	दुलेगौडा, तनहुँ	२०७५।०८।०१	२०७५।०८।०५

१३	इन्फिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैडाकोट, नवलपरासी	२०७५।०८।०२	२०७५।०८।०६
१४	ग्लोबल आईएमई लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वेशीशहर, लमजुङ	२०७५।०८।०६	२०७५।०८।११
१५	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नक्साल, काठमाडौं	२०७५।०८।०९	२०७५।०८।१६
१६	आरम्भ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	उग्रतारा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५।०८।२३	२०७५।०८।२८
१७	मिथिला लघुवित्त विकास बैंक लि.	ढल्केबर, धनुषा	२०७५।०९।०७	२०७५।०९।१२
१८	सबैको लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बन्दीपुर, तनहुँ	२०७५।०९।०७	२०७५।०९।११
१९	एनएमबी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पोखरा, कास्की	२०७५।०९।१२	२०७५।०९।१७
२०	सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	हरिवन, सर्लाही	२०७५।०९।१३	२०७५।०९।१७
२१	आर्थिक समृद्धि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भानु, तनहुँ	२०७५।१०।१६	२०७५।१०।२०
२२	सुर्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुतलीबजार, स्याङ्जा	२०७५।१०।१९	२०७५।१०।२३
२३	सारथी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	व्यास, तनहुँ	२०७५।१०।२१	२०७५।१०।२५
२४	आधिखोला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भीरकोट, स्याङ्जा	२०७५।१०।२४	२०७५।१०।२८
२५	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	सुविधानगर, काठमाडौं	२०७५।११।१९	२०७५।११।२७
२६	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुरानो बानेश्वर, काठमाडौं	२०७५।११।१९	२०७५।११।२८
२७	ग्रामीण विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बुटवल, रुपन्देही	२०७५।१२।०२	२०७५।१२।०९
२८	आरएमडीसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०७५।१२।०३	२०७५।१२।१०
२९	मिमिरे लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५।१२।२०	२०७५।१२।२३
३०	बुद्धज्योती लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	लुम्बिनी, रुपन्देही	२०७५।१२।२२	२०७५।१२।२५
३१	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५।१२।२४	२०७५।१२।२८
३२	उन्नति माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०७५।१२।२६	२०७५।१२।३०
३३	सपोर्ट माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	हाँसपोसा, सुनसरी	२०७६।०१।२२	२०७६।०१।२६
३४	स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	इटहरी, सुनसरी	२०७६।०१।२७	२०७६।०१।३१
३५	फरवार्ड कम्युनिटी माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	दुहबी, भलुवा, सुनसरी	२०७६।०१।२८	२०७६।०२।०२
३६	एनआईसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	भेरी मालिका, जाजरकोट	२०७६।०१।२८	२०७६।०२।०१
३७	किसान माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.	लम्कीचुहा, कैलाली	२०७६।०२।०२	२०७६।०२।०७
३८	समाज विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	मलङ्गवा, सर्लाही	२०७६।०२।०३	२०७६।०२।०७
३९	नयाँनेपाल लघुवित्त विकास बैंक लि.	धुलिखेल, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७६।०२।१९	२०७६।०२।२१
४०	डिप्रोक्स लघुवित्त विकास बैंक लि.	रत्ननगर, चितवन	२०७६।०२।२५	२०७६।०२।२९
४१	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	साँगा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७६।०२।२६	२०७६।०२।३०
४२	महिला सहयात्रा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	चित्लाङ, मकवानपुर	२०७६।०२।३०	२०७६।०३।०२
४३	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	महाराजगञ्ज, काठमाडौं	२०७६।०३।०८	२०७६।०३।१६
४४	स्पर्श लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	लेखनाथ, पोखरा	२०७६।०३।१२	२०७६।०३।१६
४५	साधना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गोर्खा, गोर्खा	२०७६।०३।१७	२०७६।०३।२१

(२) **लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको लक्षित स्थलगत निरीक्षण**

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा १३ वटा नयाँ स्थापना भएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको लक्षित स्थलगत निरीक्षण गर्ने कार्य योजना रहेको भएतापनि नयाँ संस्थाहरुको समेत समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको कारण लक्षित निरीक्षण गरिएको छैन ।

(३) **यस बैंकबाट वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैरसरकारी संस्था तथा सहकारी संस्थाहरुको सम्वन्धमा**

आ.व. २०७५/७६ मा यस बैंकबाट वित्तीय मध्यस्थताको काम गर्न इजाजतपत्र प्राप्त गैरसरकारी संस्थाहरुमध्ये ४ वटा र सीमित बैंकिङ कारोबारको इजाजतपत्र प्राप्त सहकारी संस्थाहरुमध्ये ४ वटा सहकारी संस्थाको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण गर्ने कार्ययोजना रहेकोमा यस्ता गैरसरकारी संस्थाहरु “घ” वर्गको लघु वित्त वित्तीय संस्थामा रुपान्तरण भइसकेको र एउटा संस्था रुपान्तरण हुने क्रममा रहेको साथै सीमित बैंकिङ कारोबारको इजाजतपत्र प्राप्त सहकारी संस्थाहरु २०७५/४/१ देखि ती सहकारी संस्थाहरुलाई यस बैंकको नियमन तथा सुपरिवेक्षकीय दायराबाट अलग गरिएकोले ती संस्थाहरुको स्थलगत निरीक्षण गरिएको छैन ।

खण्ड (ग) गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण

नेपाल राष्ट्र बैङ्क ऐन, २०५८ को दफा ८४ मा भएको व्यवस्था बमोजिम यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन अनुसार सबै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूबाट प्राप्त वित्तीय विवरण लगायतका तथ्याङ्क एवं सूचनाका आधारमा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ। गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनले पूर्व चेतावनी सङ्केत (Early Warning Signals) प्रदान गर्ने भएकोले सम्बन्धित वित्तीय संस्थालाई बेलैमा सुधारात्मक उपायहरू अवलम्बन गर्न निर्देशन दिन सहयोग पुऱ्याउँदछ।

नेपाल राष्ट्र बैङ्क, निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली, २०७४ लागू भएपछि विशेष गरी लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको पूँजीको पर्याप्तता, कर्जा वर्गीकरण, कर्जा नोक्सानी व्यवस्था, क्षेत्रगत कर्जा, अनिवार्य मौज्जात अनुपात, तरल सम्पत्ती सम्बन्धी व्यवस्था/बैधानिक तरलता अनुपात, आम्दानीको अवस्था, निक्षेप तथा सापटीको अवस्था, बजार संवेदनशीलता, कोषको लागत, व्याजदर अन्तर लगायतका विवरणहरूको विश्लेषण सहितको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा यस विभागको सुपरिवेक्षकीय दायरामा रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय विश्लेषण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणबाट देखिएका कमी कमजोरीहरूलाई सुधार गर्न आवश्यक निर्देशन दिनुका साथै सोको पालना अवस्था सम्बन्धमा अनुगमन समेत गरिएको छ।

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले प्रेषित गर्ने मासिक तथा त्रयमासिक वित्तीय विवरणहरूको आधारमा मासिकरूपमा संस्थाहरूको श्रोत र उपयोगको विवरण तथा त्रयमासिकरूपमा त्रयमासिक प्रतिवेदन तयार गरी बैंकको वेबसाइटमा प्रकाशन गर्दै आएको छ। लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय विश्लेषण तथा वार्षिक साधारण सभाको प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा आवश्यकता अनुसार निर्देशनहरू समेत दिने गरिएको छ।

१. लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय विश्लेषण

विभागको सुपरिवेक्षकीय दायराभित्र रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय विवरणको आधारमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वित्तीय विश्लेषण गरिन्छ। वित्तीय विश्लेषण गर्दा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण इकाईले मूलतः देहायका विषय समेट्दछ।

- (क) पूँजी पर्याप्तता,
- (ख) प्राथमिक पूँजी, पूँजीकोष तथा न्यूनतम पूँजीको स्थिति,
- (ग) विभिन्न प्रकारका जोखिमको अवस्था,
- (घ) बजार संवेदनशीलता,
- (ङ) कर्जा वर्गीकरण, क्षेत्रगत कर्जा तथा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था,
- (च) वर्गीकृत कर्जा, कर्जा नोक्सानी व्यवस्था र सुरक्षण अनुसारको कर्जा,
- (छ) वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थाको कुल सम्पत्ति, आकार र वृद्धि,
- (ज) आम्दानीको अवस्था,
- (झ) तरलता र निक्षेपको अवस्था,
- (ञ) तरलता र प्रतिफलको स्थिति,
- (ट) निक्षेप संरचना, एकाग्रता र वृद्धि,

- (ठ) कर्जा संरचना, एकाग्रता र वृद्धि,
- (ड) व्याजदरको स्थिति, प्रवृत्ति र स्तर,
- (ढ) गैर-वैकिङ्ग सम्पत्तिको स्थिति र वृद्धि,
- (ण) विदेशी विनिमयसँग सम्बन्धित कारोवार,
- (त) पूर्व चेतावनी सङ्केत (अर्लि वार्निङ्ग सिग्नल)र
- (थ) विभागले तोकेका अन्य विषयहरू ।

२०७६ असारमसान्तमा यस विभागको सुपरिवेक्षकीय दायराभिन्न रहेका ९० वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू मध्ये ८५ वटा संस्थाहरूले अन्तिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पन्न गरी साधारण सभा प्रयोजनकालागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्ने प्रयोजनको लागि सहमति माग गरे बमोजिम सहमति प्रदान गरिएको छ र उक्त संस्थाहरूको लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण समावेश भएको छ भने तपसिल बमोजिमका ५ वटा वित्तीय संस्थाहरूले साधारण सभा प्रयोजनकालागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्ने प्रयोजनको लागि लेखापरीक्षण भएको वित्तीय विवरण पेश नगरेको कारण २०७६ असारमसान्तमा यस बैकमा प्रेषित अपरिष्कृत वित्तीय विवरणलाई आधार मानी तयार गरिएको समग्र वित्तीय अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ ।

साधारण सभामा वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्ने प्रयोजनार्थ सहमति लिन बाँकी संस्थाहरू:

१. नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि..
२. वीन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.
३. बिपीडब्लु लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.
४. आत्मनिर्भर वित्तीय संस्था लि..

साथै, २०७६ असारमसान्तमा मर्ज भै नसकेको तर साधारण सभामा वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्ने प्रयोजनको लागि यस बैकबाट सहमती लिने समयावधिमा मर्ज भै सकेको संस्थाहरूलाई छुट्टाछुट्टै वित्तीय विवरण विश्लेषण गरी एकीकृत वार्षिक साधारण सभा गर्ने गरी एकमुष्ट निर्देशन दिइएको छ । उक्त संस्थाहरू मध्ये रामारोशन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., क्रिएटिभ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. र एनआरएन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. ३ वटा संस्था एनआरएन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. को नामबाट कारोवार गरेको र वोमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. र नागरिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मर्ज भै वोमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. को नामबाट एकीकृत कारोवार गरेका छन् ।

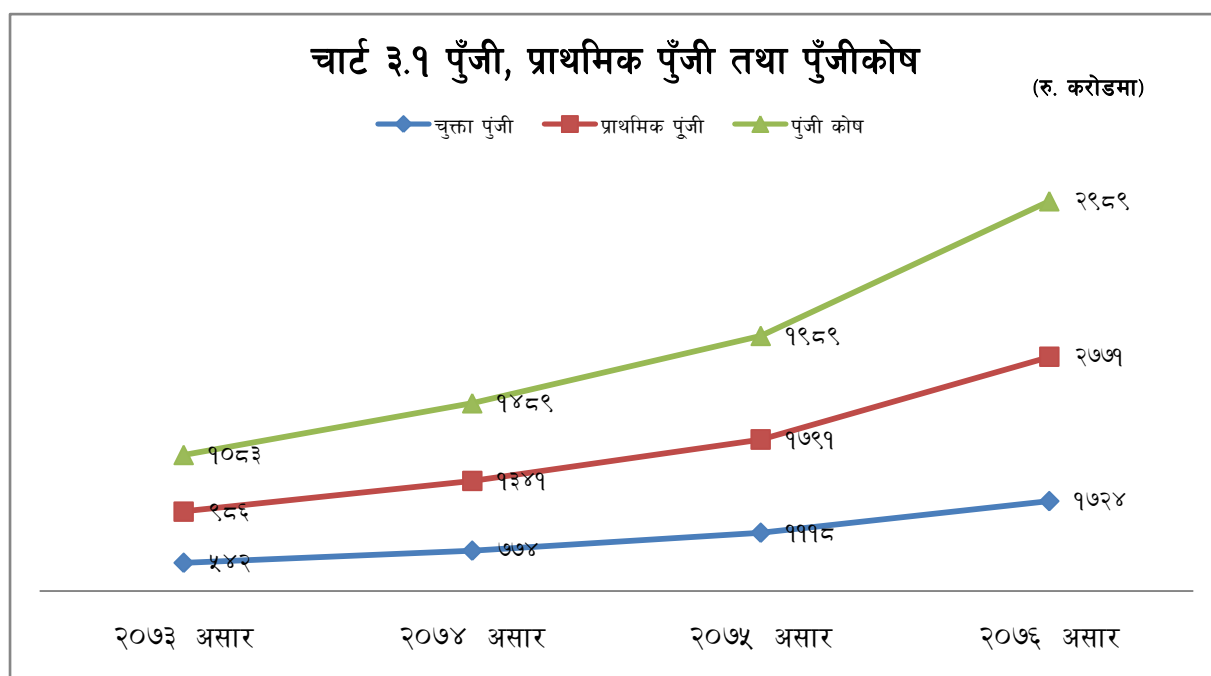
१.१ प्राथमिक पूँजी तथा पूँजीकोष

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको चुक्ता पूँजी २०७५ असार मसान्तको ११ अर्ब १८ करोडको तुलनामा ५४.१६ प्रतिशतले वृद्धि भई १७ अर्ब २४ करोड पुगेको देखिन्छ । त्यस्तै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको कुल पूँजीकोष अघिल्लो असार मसान्तको रु १९ अर्ब ८९ करोडको तुलनामा ५०.२८ प्रतिशतले वृद्धि भई २०७६ असार मसान्तमा रु २९ अर्ब ८९ करोड भएको छ भने प्राथमिक पूँजी रु १७ अर्ब ९१ करोडबाट ५४.६८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.२७ अर्ब ७१ करोड कायम भएको छ । २०७६ असार मसान्तमा जोखिम भारित सम्पत्तिसंग प्राथमिक पूँजी अनुपात ११.२८

प्रतिशत रहेको छ भने जोखिम भारित सम्पत्तिसंग पूँजीकोष अनुपात १२.१७ प्रतिशत रहेको छ । २०७५ असार मसान्तमा यस्तो अनुपात कमशः ११.३६ तथा १२.६१ प्रतिशत रहेको थियो ।

तालिका ३.१

क. पूँजी, प्राथमिक पूँजी र पूँजीकोष					
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	रु. करोडमा
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	प्रतिशत परिवर्तन (३-२)/(४-३)/१००
चुक्ता पूँजी	५४३	७७४	१११८	१७२४	४४.४८ ५४.१६
प्राथमिक पूँजी	९८६१	१३४१	१७९१	२७७१	३३.५५ ५४.६८
पूँजीकोष	१०८३	१४८९	१९८९	२९८९	३३.५५ ५०.२८
जोखिम भारित सम्पत्ति	८५४	११४६	१५७७	२४५७	३७.६२ ५५.७९
प्राथमिक पूँजी/जोखिम भारित सम्पत्ति अनुपात (प्रतिशत)	११.५५	११.७१	११.३६	११.२८	
पूँजी कोष/जोखिम भारित सम्पत्ति अनुपात (प्रतिशत)	१२.६८	१३.००	१२.६१	१२.१७	

१.२ जोखिम भारित सम्पत्ति/कुल सम्पत्ति अनुपात

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको कुल सम्पत्ति २०७५ असार मसान्तको तुलनामा ५५.३५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २ खर्ब ५९ अर्ब ३९ करोड हुन आएको छ । २०७५ असार मसान्तमा कुल सम्पत्ति अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा ३४.१५ प्रतिशतले बढी रु १ खर्ब ६६ अर्ब

९७ करोड रहेको थियो । २०७६ असार मसान्तमा कुल सम्पत्तिमा जोखिम भारित सम्पत्तिको अनुपात ९४.७० प्रतिशत रहेको छ जुन अघिल्लो आर्थिक वर्षमा ९४.४४ प्रतिशत रहेको थियो ।

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको जोखिम भारित सम्पत्ति २०७५ असार मसान्तको तुलनामा ११४.४० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २ खर्ब ४५ अर्ब ६६ करोड हुन आएको छ । २०७५ असार मसान्तमा जोखिम भारित सम्पत्ति अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा ३७.३६ प्रतिशतले बढी रु १ खर्ब ५७ अर्ब ६९ करोड रहेको थियो ।

तालिका ३.२

कुल सम्पत्ति तथा जोखिम भारित सम्पत्ति(रु. करोडमा)						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार	असार	असार	असार		
	(१)	(२)	(३)	(४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
कुल सम्पत्ति	९४१७	१२४४७	१६६९७	२५९३९	३४.१५	५५.३५
जोखिम भारित सम्पत्ति	८५३६	११४५८	१५७६९	२४५६६	३७.६२	११४.४०
जोखिम भारित सम्पत्ति/कुल सम्पत्ति अनुपात (प्रतिशत)	९०.६४	९२.०६	९४.४४	९४.७०		

१.३ लगानी

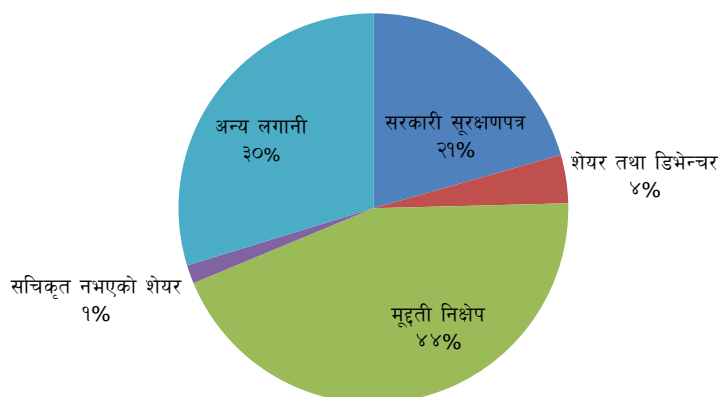
२०७५ असार मसान्तमा कुल लगानी रु.२ अर्ब ३९ करोड रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा ८.२५ प्रतिशतले ह्रास आई रु.२ अर्ब २० करोडमा सीमित हुन पुगेको देखिन्छ । यसरी लगानी घट्नुको मुख्य कारण वित्तीय संस्थाहरुले मुद्दती निक्षेपमा गरेको लगानी घटाउदै लगेको देखिन्छ । २०७४ असारमा कुल लगानी रु.३ अर्ब २० करोड रहेको थियो । २०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुले सरकारी सुरक्षणपत्रमा रु.४५ करोड २२ लाख लगानी गरेको देखिन्छ । २०७६ असार मसान्तमा शेयर तथा डिभेन्चर लगानी रु.८ करोड ८० लाख गरेकोमा सो लगानीको प्राथमिक पूँजीसँगको अनुपात ०.३१८ रहेको छ । गत आर्थिक वर्षमा शेयर तथा डिभेन्चरमा रु ५ करोड ४९ लाख लगानी रहेको देखिन्छ ।

तालिका ३.३

लगानी						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार	असार	असार	असार		
	(१)	(२)	(३)	(४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
सरकारी सुरक्षणपत्र	३.८७	३.८७	३.८७	४५.२२	०.००	१०६७.७०
शेयर तथा डिभेन्चर	३.८५	४.७३	५.४९	८.८०	१६.०७	६०.२८
मुद्दती निक्षेप	२०२.८१	२०१.१२	१४६.७६	९६.९०	-२७.०३	-३३.३७
सूचीकृत नभएको शेयर	५.५७	६.५७	५.१७	३.३९	-२१.३०	-३४.४२
अन्य लगानी	४२.४०	१०३.५१	७८.०६	६५.३०	-२४.५९	-१६.३४
जम्मा लगानी	२५८.५०	३१९.८०	२३९.३५	२१९.६१	-२५.१६	-८.२५
प्राथमिक पूँजी	९८६.०६	१३४१.३४	१७९१.४२	२७७०.८४		
शेयर तथा डिभेन्चर लगानी/प्राथमिक पूँजी अनुपात	०.३१०	०.३५३	०.३०७	०.३१८		

चाट ३.२ कुल लगानी

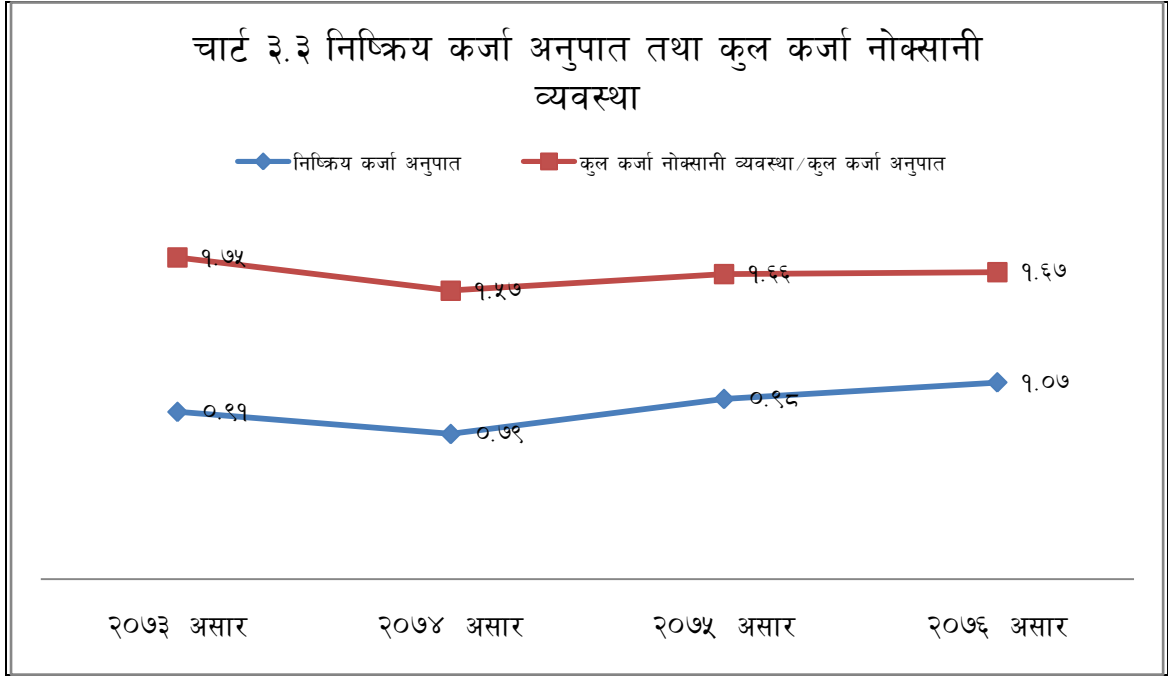

१.४ कर्जा तथा सापटको वर्गीकरण

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको निष्कृत्य कर्जा अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको रु.१ अर्ब ४३ करोडको तुलनामा ७६.०३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २ अर्ब ५३ करोड पुगेको छ । समीक्षा अवधिमा कुल कर्जा तथा सापटमा निष्कृत्य कर्जाको अनुपात १.०७ प्रतिशत रहेको छ । निष्कृत्य कर्जाको अनुपात २०७५ असार मसान्तमा ०.९८ प्रतिशत र २०७४ असार मसान्तमा ०.७९ प्रतिशत रहेको थियो । समीक्षा अवधिमा लघुवित्त संस्थाहरुको कुल कर्जा सापट गत आर्थिक वर्षको तुलनामा ६१.११ प्रतिशतले वृद्धि भई रु २ खर्ब ३५ अर्ब १६ करोड हुन आएको छ । जुन अघिल्लो वर्ष १ खर्ब ४५ अर्ब ९६ करोड रहेको थियो ।

तालिका ३.४
कर्जा तथा सापटको वर्गीकरण

ग. कर्जा तथा सापटको वर्गीकरण (रु. करोडमा)						
कर्जा विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
सक्रिय कर्जा	७६५४	१०५७९	१४४५३	२३२६३	३६.६२	६०.९६
निष्क्रिय कर्जा	७०	८४	१४३	२५३	७०.७०	७६.०३
कुल कर्जा तथा सापट	७७२४	१०६६३	१४५९६	२३५१६	३६.८९	६१.११
कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था	१३५	१६७	२४२	३९२		
कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कुल कर्जा अनुपात	१.७५	१.५७	१.६६	१.६७		
निष्क्रिय कर्जा अनुपात	०.९१	०.७९	०.९८	१.०७		

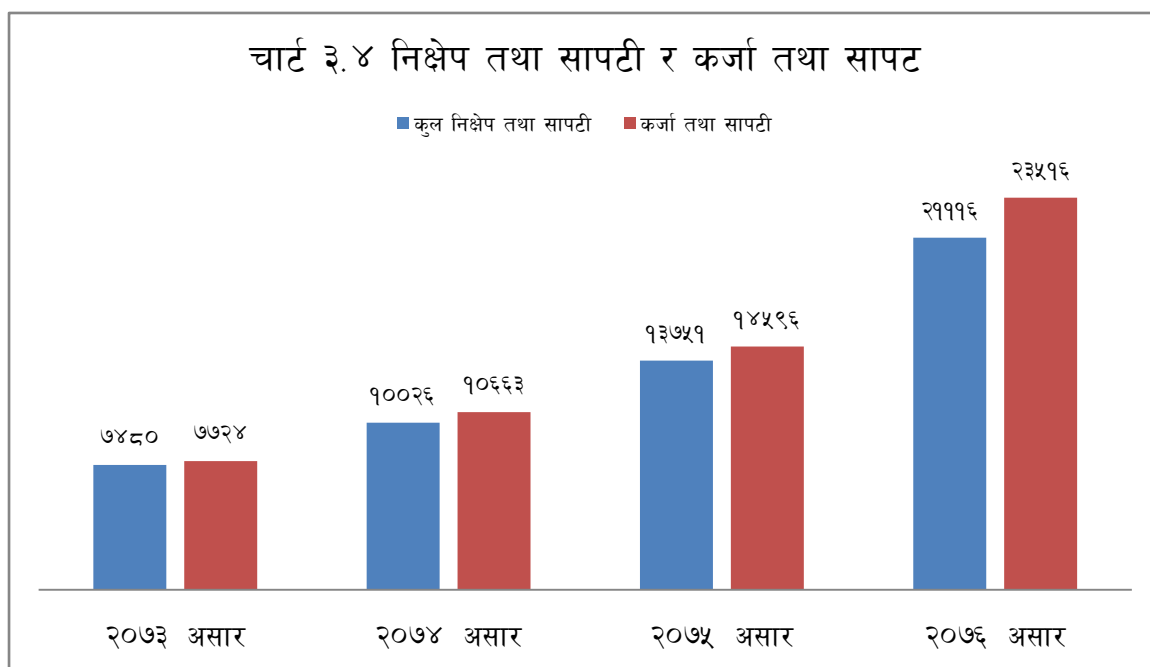

१.५ कर्जा र निक्षेप तथा सापटी अनुपात

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको समग्र कर्जा/निक्षेप तथा सापटी अनुपात २०७६ असार मसान्तमा १११.२४ प्रतिशत रहेको छ । २०७५ असार मसान्तमा सो अनुपात १०६.१४ प्रतिशत रहेको थियो । २०७६ असार मसान्तमा लिएको कुल निक्षेप तथा सापटी २०७५ असार मसान्तको तुलनामा ५३.७३ प्रतिशतले वृद्धि भई रु २ खर्ब ११ अर्ब ३९ करोड पुगेको छ । त्यस्तै प्रदान गरेको कर्जा तथा सापट गत वर्षको तुलनामा ६१.११ प्रतिशतले बढी २०७६ असारमसान्तमा २ खर्ब ३५ अर्ब १६ करोड रहेको देखिन्छ ।

तालिका ३.५

ज. कर्जा र निक्षेप तथा सापटी अनुपात						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार	असार	असार	असार	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
	(१)	(२)	(३)	(४)		
कुल निक्षेप तथा सापटी	७४८०	१००२६	१३७५१	२११३९	३७.१६	५३.७३
कर्जा तथा सापट प्रदान	७७२४	१०६६३	१४५९६	२३५१६	३६.८९	६१.११
कर्जा र निक्षेप तथा सापटी अनुपात (प्रतिशत)	१०३.२६	१०६.३५	१०६.१४	१११.२४		

१.६ गैर-बैंकिङ सम्पत्ति

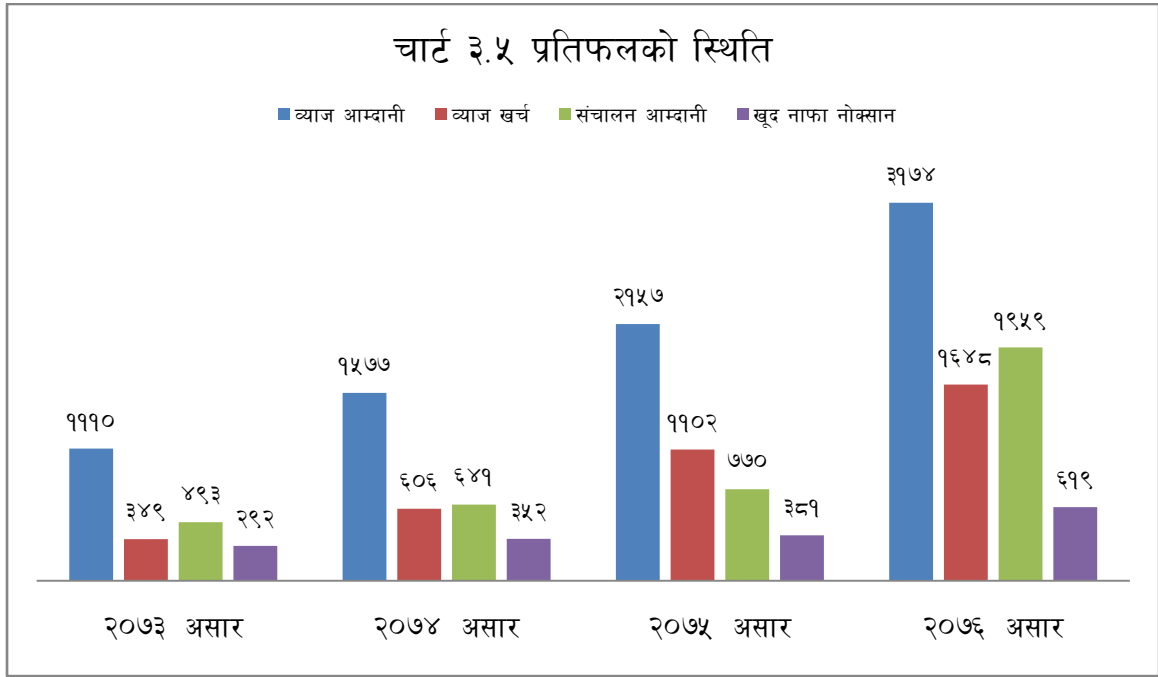
समीक्षा अवधि २०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको गैर-बैंकिङ सम्पत्ति रु.१३ लाख ३६ हजार रहेको देखिन्छ। यस अघि यस प्रकारको सम्पत्ति रहेको थिएन।

१.७ प्रतिफलको स्थिति

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको खूद मुनाफा अघिल्लो आर्थिक वर्षको रु ३ अर्ब ८१ करोडको तुलनामा ६२.३२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.६ अर्ब १९ करोड पुगेको छ। २०७६ असार मसान्तमा ब्याज आमदानी रु. ३१ अर्ब ७४ करोड, ब्याज खर्च रु. १६ अर्ब ४८ करोड र संचालन आमदानी रु.१९ अर्ब ५९ करोड रहेको छ।

तालिका ३.६

प्रतिफलको स्थिति(रु. करोडमा)						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार	असार	असार	असार	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
	(१)	(२)	(३)	(४)		
ब्याज आमदानी	१११०	१५७७	२१५७	३१७४	३६.८०	४७.१६
ब्याज खर्च	३४९	६०५	११०२	१६४८	८१.९८	४९.४९
संचालन आमदानी	४९३	६४१	७७०	१९५९	२०.०८	१५४.५०
खूद नाफा/नोक्सान	२९२	३५२	३८१	६१९	८.१८	६२.३४

१.८ अनिवार्य नगद मौज्जात

यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले गत महिनाको कुल निक्षेप र सापटीको ०.५ प्रतिशत (सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्नेको हकमा २ प्रतिशत) अनिवार्य मौज्जात अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा संस्थाहरूले दैनिक मौज्जातको आधारमा कायम हुन आउने मासिक औषतलाई आधार मानी अनिवार्य मौज्जातको गैरस्थलगत अनुगमन गर्ने गरिएको छ । २०७६ असार मसान्तमा सो प्रयोजनको लागि नेपाल राष्ट्र बैंक तथा “क” वर्गको बाणिज्य बैंकमा कायम गरेको रकम रु. १ अर्ब ८० करोड रहेको छ भने सोही महिनाको अन्तमा कुल निक्षेप तथा सापटीको रकम रु.२ खर्ब ११ अर्ब ३९ करोड रहेकोले अनिवार्य मौज्जात अनुपात ०.८५ प्रतिशत हुन आउने देखिन्छ । २०७५/७६ मा निर्देशन बमोजिम अनिवार्य मौज्जात कायम नगर्ने १३ वटा संस्थाहरूलाई हर्जाना समेत लगाइएको छ ।

तालिका ३.७

अनिवार्य मौज्जात स्थिति (रु. करोडमा)						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार	असार	असार	असार		
	(१)	(२)	(३)	(४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
नेपाल राष्ट्र बैंक मौज्जात	४४.९२	६०.३२	७३.३१	१२६.९६	२१.५२	७३.१९
‘क’ वर्गका बैंकमा रहेको मौज्जात	१६.५१	२०.४७	३४.७६	५३.२२	६९.७७	५३.१२
कुल अनिवार्य मौज्जात रकम	६१.४३	८०.७९	१०८.०७	१८०.१८	३३.७५	६६.७४
कुल निक्षेप र सापटी	७४८०.४३	१००२५.६९	१३७५१.१४	२११३९.७३	३७.१६	५३.७३
अनिवार्य मौज्जात अनुपात	०.८२	०.८१	०.७९	०.८५		

१.९ तरलता

यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले सोही महिनाको कुल निक्षेप २.५ प्रतिशत (सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्नेको हकमा ४ प्रतिशत बैधानिक तरलता अनुपात) तरल सम्पत्ती अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा संस्थाहरूले दैनिक मौज्जातको आधारमा कायम हुन आउने मासिक औषतलाई आधार मानी तरलता अनुपातको गैरस्थलगत अनुगमन गर्ने गरिएको छ । २०७६ असार मसान्तमा सो प्रयोजनको लागि नगद, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कायम गरेको मौज्जात र सरकारी सुरक्षणपत्रमा गरेको लगानी रकम समेत गरी रु. १८ अर्ब ४३ करोड रहेको छ भने सोही महिनाको अन्तमा कुल निक्षेप रकम रु. ८४ अर्ब १४ करोड रहेकोले उक्त अनुपात २१.६४ प्रतिशत हुन आउने देखिन्छ । २०७५/७६ मा निर्देशन बमोजिम बैधानिक तरलता अनुपात कायम नगर्ने २ वटा संस्थाहरूलाई हर्जाना समेत लगाइएको छ ।

तालिका ३.८

तरलता स्थिति(रु. करोडमा)						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
नगद	७.१३	१०.०३	१४.७४	२१.३६	४६.९४	४४.९१
बैंक तथा वित्तीय संस्था मौज्जात	१०३०	१२०८	१५४४	१७७६	२७.८४	१५.०२
सरकारी सुरक्षणपत्रमा लगानी	४	४	४	४५	०.००	१०६७.७०
कुल तरल सम्पत्ति	१०४१	१२२२	१५६२	१८४३	२७.९१	१७.९१
कुल निक्षेप	२३९४	३४४२	४९९१	८५१४	४५.०१	७०.५९
तरल सम्पत्ति/ कुल निक्षेप (प्रतिशत)	४३.४९	३५.५०	३१.३१	२१.५२		

१.९ भारत औषत ब्याजदर अन्तर

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको कर्जामा प्राप्त गर्ने भारत औषत ब्याजदर १७.१७ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने सो अवधिमा संस्थाहरूको कोषको लागत (बचत तथा सापटीमा प्रदान गरेको भारत औषत ब्याजदर) १०.२४ प्रतिशत रहेको छ जस अनुसार लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको भारत औषत ब्याजदर अन्तर ६.९६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

तालिका ३.९

भारत औषत ब्याजदर अन्तर						
विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
औषत ब्याजदर आम्दानी (प्रतिशत)	१५.१३	१५.७२	१६.३०	१७.१७	३.७०	५.३७
कोषको लागत(Cost of Fund) (प्रतिशत)	५.३५	७.८०	११.२५	१०.२४	४४.१८	-८.९८
औषत ब्याजदर अन्तर (प्रतिशत)	९.७७	८.३०	५.०५	६.९६	-५.८९	-१०.८४

१.१० वित्तीय स्रोत (सापटी लिएको तथा निक्षेप) परिचालन

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप रु.८५ अर्ब १४ करोड र सापटी लिएको रु.१ खर्ब २५ अर्ब ४१ करोड गरी जम्मा रु.२ खर्ब १० अर्ब ५५ करोड कुल वित्तीय स्रोत रहेको देखिन्छ । जुन २०७५ असार मसान्तको कुल वित्तीय स्रोत १ खर्ब ३७ अर्ब ५१ करोडको तुलनामा ५३.११ प्रतिशतले वृद्धि भएको देखिन्छ । वित्तीय स्रोत सङ्कलन अनुपात २०७५ असार मसान्तमा प्राथमिक पुँजीको ७.९७ गुणा रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा ८.४९ गुणा हुन आएको छ ।

तालिका ३.१०

वित्तीय स्रोत संकलन सम्बन्धी विवरण (रु. करोडमा)

विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
(क) निक्षेप	२३९४	३४४१	४९९०	८५६३	४५.०१	७१.५७
(ख) सापटी	५०८६	६५८४	८७६०	१२५७६	३३.०५	४३.५६
कुल वित्तीय स्रोत संकलन	७४८०	१००२६	१३७५१	२११३९	३७.१६	५३.७३
प्राथमिक पुँजी (अघिल्लो त्रयमास)	९४२	१२९१	१७२५	२४८१		
वित्तीय स्रोत संकलन/प्राथमिक पुँजी अनुपात (गुणा)	७.९४	७.७६	७.९७	८.५२		

१.११ लघु उद्यम (धितो) कर्जा/कुल कर्जा अनुपात

२०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको लघु उद्यम धितो कर्जा अन्तर्गत रु. ३३ अर्ब १३ करोड प्रवाह गरेकोमा उक्त कर्जा कुल कर्जाको १४.०९ प्रतिशत हुने देखिन्छ । २०७५ असार मसान्तको यस प्रकारको कर्जा रु.१७ अर्ब ५१ करोड रहेको थियो भने कुल कर्जासँगको अनुपात ११.८२ प्रतिशत रहेको थियो ।

समूह कर्जा, लघु उद्यम कर्जा तथा अन्य कर्जा विवरण (रु करोडमा)

कर्जा विवरण	२०७३	२०७४	२०७५	२०७६	प्रतिशत परिवर्तन	
	असार (१)	असार (२)	असार (३)	असार (४)	(३-२)/(२)/१००	(४-३)/(३)/१००
समूह कर्जा	३९५९	५६७२	७८७१	१५३०९	३८.७७	९४.५१
लघु उद्यम कर्जा	७२७	१०२२	१७२५	३३१३	६८.७९	९२.०३
अन्य कर्जा	३०३७	३९६९	४९९९	४८९३	२५.९७	-२.१३
कुल कर्जा	७७२३	१०६६३	१४५९५	२३५१५		
लघु उद्यम कर्जा/ कुल कर्जा अनुपात	९.४२	९.५९	११.८२	१४.०९		

२. वार्षिक साधारण सभा प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न सहमति प्रदान गर्दा दिइएका निर्देशनहरू

यस विभागको सुपरिवेक्षकीय दायराभित्र रहेका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको वाह्य लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका आधारमा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन तयार गरी वार्षिक साधारणसभा प्रयोजनका लागि वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ बमोजिमका देहायका मुख्य मुख्य निर्देशनहरू दिइएको छ ।

२.१ पूँजीकोष सम्बन्धी निर्देशनः

निर्देशन नं.१ मा भएको व्यवस्था पालना नगरेको संस्थाहरूलाई दिइएको निर्देशनहरूः

- निर्देशन नं. १ बमोजिम न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्न ।
- निर्देशन नं.१.९ को उपबुँदा नं.६ बमोजिम तोकिएका प्रदेशका जिल्लाहरूमा सिमित रहने वा राष्ट्रियस्तरमा जाने हो सो अनुसार पूँजी योजना/कार्य योजना पेश गर्न ।
- निर्देशन नं. १.६ बमोजिम अनिवार्य रूपमा यस बैंकमा पेश गर्ने तथ्यांकहरू आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराई पेश गर्न ।

२.२ कर्जा सम्बन्धी निर्देशनः

निर्देशन नं.२ र ३ मा भएको व्यवस्था पालना नगरेको संस्थाहरूलाई दिइएको निर्देशनहरूः

- निर्देशन नं.२ बुँदा नं.२.६ (घ) अनुसार परियोजना/व्यवसाय सञ्चालन हुने अवस्था नरहेमा, परियोजना वा व्यवसाय सञ्चालनमा नभएमा त्यस्तो कर्जालाई खराब कर्जामा वर्गीकरण गरी सत प्रतिशत नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्न ।
- निर्देशन नं.३ बुँदा नं. ३.२ (ग) अनुसार विपन्न तथा न्यून आय भएका व्यक्तिलाई स्वीकारयोग्य धितो लिई लघु उद्यम वा व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रति समूह सदस्य बढीमा रु. ५ लाख रुपैयाँसम्म लघुकर्जा उपलब्ध गराउन सकिने र विगत २ वर्षदेखि कर्जा उपभोग गरी असल वर्गमा परेका समूह सदस्यको हकमा ७ लाख रुपैयाँ सीमा सम्म कर्जा प्रवाह गर्न ।
- निर्देशन नं. ३.२(भ) बमोजिम Multiple Banking को यकिन गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्न ।
- निर्देशन नं. २ बुँदा नं. २.२ (ख) अनुसार अनिवार्य रूपमा कर्जा वर्गीकरण गराउन ।
- कर्जा प्रवाह गरेपश्चात कर्जा फाइलमा भुक्तानी तालिका अनिवार्यरूपमा समावेश गर्नु हुन, साख सूचना विवरण कर्जा फाइलमा राखी अद्यावधिक गर्न, धितो कर्जा प्रवाह गर्दा धितोको स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन फाइलमा संलग्न गरी कर्जा फाइल अद्यावधिक गर्न ।
- कर्जा सदुपयोगिता प्रतिवेदन सम्बन्धित कर्जा फाइलमा राखी अद्यावधिक गरी राख्न ।
- शाखा कार्यालयबाट आफ्नो अख्तियारी भन्दा बढीको कर्जा स्वीकृत गर्ने परिपाटी बन्द गर्न ।
- यस बैंकको निर्देशन तथा संस्थाको कर्जा नीति अनुसार सम्पूर्ण कर्जा प्रक्रिया पुऱ्याएर तथा कागजपत्र तयार गरी कर्जा प्रवाह गर्न ।

- संस्थाको खराब कर्जाको परिमाण अत्यधिक रहेकोले खराब कर्जा असुली तर्फ आवश्यक व्यवस्थापन गरी खराब कर्जा बापतको रकमलाई घटाउँदै लैजाने व्यवस्था गर्न ।
- संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्नु अघि उचित र पर्याप्त विश्लेषण गर्न, कर्जाको तमसुक एवं अन्य कागजातहरु सही ढंगले तयार गरी कर्जा व्यवस्थापनको कार्यको आवश्यक सुधार गरी कर्जा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी र त्रुटीरहित ढंगबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था गराउन ।

२.३ संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशन:

निर्देशन नं.६ पालना नगर्ने संस्थाहरुलाई दिइएको निर्देशनहरु:

- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा १४ को उपदफा (३) बमोजिम स्वतन्त्र सञ्चालक नियुक्त गर्नु हुन ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा १२ को उपदफा (१) विपरित हुने खरिद गरेको संस्थापक शेयर अबिलम्ब बिक्री गरी यस बैंकलाई जानकारी गराउनु हुन ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा ३२ को उपदफा ५ बमोजिम “घ” वर्गका वित्तीय संस्थाले लघुवित्त वित्तीय संस्था भन्ने नाम प्रयोग गर्नुपर्नेछ, भन्ने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा २१ बमोजिम सञ्चालक समितिको बैठक वर्षमा कम्तीमा १२ पटक बस्नु पर्नेछ तर दुइवटा बैठक बीचको फरक ६० दिन भन्दा बढी हुने छैन भन्ने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा १४ को उपदफा (१) अनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थामा कम्तीमा पाँच र बढीमा सात जना सञ्चालकहरु रहेको एक सञ्चालक समिति रहने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
- निर्देशन नं.६ बुँदा नं. ६.४ (१२) अनुसार कर्मचारीले यस निर्देशनमा तोकिएका आचरणहरु अनिवार्य रूपमा पालना गरे नगरेको विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको १५ दिनभित्र अनिवार्य रूपमा यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउने गर्न तथा कुनै कर्मचारीले उक्त आचरणहरुको पालना नगरेमा सो सम्बन्धी विवरण र निजमाथि गरिएको कारवाही बारेको जानकारी यस बैंकका उपर्युक्त विभागमा तुरुन्त पठाउन ।
- यस बैंकको निर्देशन बमोजिम आ.व. २०७५/७६ मा कर्मचारी तालिम खर्चमा नपुग भएको रकम निर्देशन नं. ६.५ को उपबुँदा (भ) बमोजिम स्थापना हुने कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि कोषमा जम्मा गरी कर्मचारीको तालिममा खर्च गर्ने व्यवस्था गर्न ।
- निर्देशन नं. ६.१५ बमोजिम ईजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्ना सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरु र निजका परिवारको नाममा रहेको चलअचल सम्पत्ति र बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको ऋणको विवरण हरेक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३५ दिनभित्र अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था अनुरूप कुनै पनि सञ्चालकहरुबाट सम्पत्ति विवरण लिई अद्यावधिक गरेको नपाईएको हुदा सो अद्यावधिक गराउनुहुन । साथै इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरु

नियुक्ति गर्दा सम्बन्धित व्यक्तिसँग यस निर्देशनको अनुसूची नं. घ (६.३) बमोजिमको स्वघोषणा गराउन ।

- निर्देशन नं. ६.१४ अनुसार संस्थाले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व सम्बन्धी कार्यमा थप क्रियाशील हुन आफ्नो हरेक आर्थिक वर्षको खुद मुनाफाको कम्तीमा १ प्रतिशत रकम छुट्टयाई संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । सो कोषमा जम्मा भएको रकम सोही निर्देशनमा तोकिए बमोजिम हुने गरी अर्को आर्थिक वर्षमा खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोषको रकम सो कोष बाट सोहि निर्देशनमा तोकिए बमोजिम हुने गरी अर्को आर्थिक वर्षमा खर्च गर्नुहुन ।
- निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ६.६ बमोजिम सम्पत्ति शुद्धिकरण अनुगमन समिति गठन गरी बैठक नियमित बस्नु हुन ।
- निर्देशन नं.६.२(थ)३ अनुसारको सञ्चालक शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्यविधि र निर्देशन नं.६.५(ख) अनुसारको कर्मचारी दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यविधि अविलम्ब तयार गरी आफ्नो सञ्चालक समितिबाट स्वीकृत गराई लागू गर्नुहुन ।
- संस्थापक शेयरधनी सदस्य नरहने गरी लेखापरीक्षण समिति पुनर्गठन गरी जानकारी दिनु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन ६ को बुँदा नं. ६.६(३) बमोजिम हुनेगरी कर्मचारी सेवा सुविधा समिति पुनर्गठन गर्नुहुन ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ को निर्देशन ६ को बुँदा नं. ६.२ (थ) उपबुँदा (३) अनुसार प्रत्येक सञ्चालकलाई सञ्चालक शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी कार्यविधि बनाई लागू गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ६.६ को उपबुँदा २ बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नुहुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ६.६ को दफा (४) अनुसारको जोखिम व्यवस्थापन समितिको बैठक तीन महिनामा कम्तीमा एक पटक बस्नु पर्ने छ भन्ने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ६.६ (४) बमोजिम गठित कर्मचारी सेवा सुविधा समिति र सम्पत्ति शुद्धिकरण समितिमा विशेषज्ञ व्यक्ति सहित ५ जना सम्म मात्र रहने गरी पुनर्गठन गर्नु हुन ।
- संस्थापक शेयरधनीको हैसियतमा संस्थाको नामबाट लघुवित्त वित्तीय संस्थामा गरेको लगानी नेपाल सरकार, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयको कम्पनी निर्देशिका, २०७२ बमोजिम तोकिएको समयसीमा भित्रमा विनिवेश गर्नु हुन ।

- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ६.३ (द) मा भएको संस्थाको चुक्ता पुँजीको १ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी शेयर धारण गर्ने शेयरधनी र निजको एकाघरका परिवार सो संस्थाको सञ्चालक तथा कार्यकारी प्रमुखको पदमा बाहेक अन्य कुनै तहको पदमा योग्य हुने छैन भन्ने व्यवस्था विपरित हुनेगरी संस्थाको चुक्ता पुँजीको १ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी शेयर धारण गर्ने शेयरधनीहरू संस्थाको कर्मचारीको रूपमा कार्यरत रहेको पाइएकोले निज कर्मचारीहरूको सम्बन्धमा उपरोक्त निर्देशन पालना गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ मा उल्लेख भएका एवं संस्थालाई आवश्यक पर्ने अन्य सबै प्रकारका नीति, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू तुरुन्त तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नु हुन ।
- सञ्चालकहरूको लागि गरेको तालिम खर्चलाई कर्मचारी तालिम खर्चमा समावेश नगरी उक्त खर्च सञ्चालकहरूको खर्च अन्तर्गत लेखांकन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।

२.४ सवल आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाउन दिइएका निर्देशनहरू:

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गको वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी भएको एकीकृत निर्देशन २०७६ को निर्देशन नं. ६.२ (ग) बमोजिम नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु हुन ।
- सूचना प्रविधि कार्यविधि सम्बन्धी विस्तृत नीतिगत व्यवस्था गरी उक्त जोखिम न्यूनीकरणमा ध्यान दिनु हुन । साथै, IT Audit गर्ने व्यवस्था समेत मिलाउनु हुन ।
- संस्थाको आन्तरीक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरीक लेखापरीक्षण विभागमा आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन गरी सो सम्बन्धमा वार्षिक कार्ययोजना बनाई अनिवार्य रूपमा प्रत्येक शाखा कार्यालयको कम्तीमा वार्षिक १ पटक तथा केन्द्रीय कार्यालयको कम्तीमा वार्षिक २ पटक अर्ध वार्षिक रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गरी सो सम्बन्धी प्रतिवेदन लेखापरीक्षण समिति मार्फत सञ्चालक समितिमा पेश गर्ने गर्नु हुन तथा अनियमित कार्य गर्ने जो कोहीलाई तत्काल प्रचलित कानून अनुसार कारवाही गरी सोको जानकारी ३ दिन भित्र यस बैंकलाई गराउने गर्नु हुन ।
- संस्थाको आर्थिक प्रशासन विनियमावली अनुसारको प्रक्रिया पुरा गरी बजेट खर्च तथा रकमान्तर गर्नु हुन ।
- संस्थाको नाममा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा रहेको बैंक मौज्जातको समयमै बैंक रिक्लिन्सलियशन स्टेटमेण्ट तयार गरी बैंक मौज्जात यथार्थपरक बनाउनु हुन ।
- संस्थाको केन्द्रीय कार्यालय तथा शाखा कार्यालयहरूसँगको अन्तर-शाखा कारोवारहरूको हिसावमिलान गर्नुहुन ।
- केन्द्र र शाखा कार्यालयहरूको बीचमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था मजबुत बनाउनु हुन ।
- स्थीर सम्पत्तीहरूको भौतिक परीक्षण गरी कोडिंग गर्ने कार्य अद्यावधिक गर्नु हुन ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागका प्रमुखको संयोजकत्वमा गठन भएको पदपूर्ति समितिको संयोजकलाई अन्य विभागको जिम्मेवारी दिने व्यवस्था गर्नु हुन ।

- संस्थाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सबल बनाई आन्तरिक नियन्त्रणमा देखिएको उच्च जोखिम न्यूनिकरण गर्नु हुन ।
- संस्थाको नियमित कार्यमा प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी हेरी तत् कर्मचारीको छुट्टाछुट्टै User Account बनाई दिनु हुन साथै User Account / Password समेत प्राप्त गरेका कर्मचारीहरूले आ-आफ्नो User Account बाट कार्य गरे/नगरेको अनुगमन संस्थाको सूचना प्रविधि विभागद्वारा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
- संस्थाको वित्तीय सफ्टवेयर अनधिकृत व्यक्तिबाट जुनैसुकै स्थानबाट पहुँच रहेको, अधिल्लो मितिमा गई प्रविष्टि तथा मेटाउन सकिने, त्रुटिपूर्ण रिपोर्टिङ हुने तथा भरपर्दो र सुरक्षित नभएको देखिएको हुँदा हाल प्रयोगमा रहेको सफ्टवेयरलाई मर्मत तथा स्तरोन्नति गरी भरपर्दो र सुरक्षित बनाउनु हुन वा नयाँ भरपर्दो र सुरक्षित वित्तीय सफ्टवेयर तत्कालै प्रयोगमा ल्याउनु हुन ।
- संस्थाको खरिद समिति र आर्थिक निर्देशन समिति फरक फरक सदस्य रहने गरी पुनः गठन गर्नु हुन ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग तथा लेखा विभाग प्रमुखको जिम्मेवारी एकै जना व्यक्तिलाई नदिई अलगअलग व्यक्तिलाई जिम्मेवारी दिनु हुन तथा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन - २०७६ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ६.२ (ग) अनुसार संस्थाले आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्थाको पालना गर्नु हुन ।

२.५ कर्मचारी व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित निर्देशनहरू:

- इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ को निर्देशन नं. ६ को बुँदा नं. ६.३ को उप-बुँदा ११ मा भएको व्यवस्था बमोजिम संस्थामा रिक्त व्यवस्थापकीय पदहरूमा यथाशिघ्र पदपूर्ति गर्नु हुन ।
- संस्थाको कर्मचारी सेवा विनियमावली २०७३ को विनियम १२ को बुँदा (५) मा भएको व्यवस्था बमोजिम संस्थाले ट्यालेण्ट हण्ट प्रक्रियाबाट पदपूर्ति गर्दा आवश्यक कार्यविधि बनाएर मात्र उत्कृष्ट उम्मेदवारको छनौट गर्नु हुन ।
- संस्थाको कर्मचारी सेवा विनियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम कर्मचारीलाई भुक्तानी दिनु पर्ने उपदान तथा बिदा वापत आवश्यक रकमको व्यवस्था गर्नु हुन ।
- विभिन्न विभागहरूमा कार्यरत कर्मचारीको संख्या अत्यन्त न्यून रही आवश्यक कार्यसम्पादन हुन नसकेको, सञ्चालन जोखिमको सिर्जना भए पश्चात मात्र संस्थाले सोको व्यवस्थापनमा ध्यान दिने गरेको, जोखिम व्यवस्थापन समितिले सञ्चालन जोखिमको सम्बन्धमा पर्याप्त छलफल र ध्यान दिन नसकेको, आवश्यक नीति र योजना तर्जुमा गर्न नसकेको जस्ता कारणले संस्थाको सञ्चालन जोखिमको मात्रा तुलनात्मक रूपमा उच्च रहेको हुँदा यस सम्बन्धमा संस्थाले जोखिम न्यूनिकरणका लागि आवश्यक कामकारवाही सम्पादन गर्नु हुन ।
- संस्थाले आफ्ना कर्मचारीहरूबाट उनीहरूको पद बमोजिम हुने गरी हरेक महिना निश्चित रकम कट्टा गरी कर्मचारी कल्याणकारी कोष खडा गरेको र उक्त कोषबाट कर्मचारीहरूलाई विभिन्न शीर्षकमा निश्चित ब्याज असुल हुने गरी कर्जा प्रवाह गर्ने गरेकोमा सो कोष तुरुन्त

बन्द गरी सम्बन्धित कर्मचारीलाई रकम फिर्ता गर्ने र यस बैंकलाई १५ दिन भित्र जानकारी दिनु हुन ।

- संस्थाले कर्मचारी भर्ना गर्दा धरौटी वापत लिएको रकम अविलम्ब सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई भुक्तानी दिई सो को जानकारी यस बैंकलाई दिनु हुन ।
- संस्थाले केन्द्र बैठक परिचालक भर्ना निर्देशिका २०७१ (दोश्रो संशोधन) मा केन्द्र बैठक परिचालक भर्ना गर्दा रु. १ लाख अचल सम्पत्ति वा सो वरावरको नगद धरौटी लिई करार गर्ने गरेको देखिएकोले यसरी धरौटी लिई परिचालक भर्ना कार्य नगर्नु हुन र लिएको धरौटी सम्बन्धित व्यक्तिलाई फिर्ता गरी यस बैंकलाई जानकारी दिनु हुन ।
- आफ्ना कर्मचारीलाई कर्जा प्रवाह गर्दा निश्चित निर्देशिका वा कार्यविधिको आवश्यकता पर्ने भएकोले सो सम्बन्धमा संस्थाले यथाशिघ्र कार्यविधि पारित गरी लागु गर्नु हुन र सोही बमोजिम कर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन ।

२.६ वित्तीय विवरणसँग सम्बन्धित निर्देशनहरू:

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त 'घ' वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७५ को निर्देशन नं.४ को बुँदा नं ४.१(ख) अनुसार संस्थाले वार्षिक साधारण सभा गर्न स्वीकृति लिने प्रयोजनार्थ वाह्य लेखापरिक्षकबाट तयार गरी यस बैंकमा पेश गरिने वित्तीय प्रतिवेदनहरू यस बैंकले तोकिएको निर्देशन बमोजिम बैधानिक ढाँचा (Statutory Form) अनुरूप तयार गरी पेश गर्नु हुन ।
- निर्देशन नं.८.५ बमोजिम शेयर तथा डिबेञ्चरमा गरेको लगानीको खरिद मूल्यभन्दा बजार मूल्य कम भई फरक पर्न आएको रकमलाई नाफा/नोक्सान हिसाबमा खर्च लेखी लगानीमा "सम्भावित हानी वापत व्यवस्था" शीर्षकमा जम्मा गर्नु भई यस बैंकलाई जानकारी गराउनु हुन ।
- निर्देशन नं. ४.१ (ज) अनुसार ग्राहक संरक्षण कोषको रकमलाई Earmark गरी छुट्टै लगानी गर्नुहुन । साथै उक्त कोष स्थापना भन्दा अगाडि कर्जा सुरक्षणको नाममा संकलन गरेको रकम ग्राहक संरक्षण कोषमा रकमान्तर गरी जानकारी दिन ।
- संस्थाले आफ्नो वित्तीय विवरणमा जोखिम भारित सम्पत्ति सम्बन्धी अनुसूची ४.२४ (क) मा जोखिम भारित सम्पत्ति गणना गर्दा अन्य सबै सम्पत्तिहरू (खुद अग्रीम कर दाखिला बाहेक) शीर्षकमा स्थगन कर सम्पत्ति तथा सण्डी डेटर्सको नोक्सानी व्यवस्था समेत समावेश गरी वित्तीय विवरण सुधार गरी प्रकाशन गर्नु हुन ।
- संस्थाको २०७६ असार मसान्तको वित्तीय विवरणको अनुसूची ४.२ मा पुँजीगत जगेडा कोष शीर्षकमा विगतमा नेपाल ग्रामीण विकास समाज केन्द्रबाट हस्तान्तरण भई आएको कर्मचारी कल्याण कोष, सुरक्षा जोखिम कोष र जीवन तथा आवास क्षतिपूर्ति कोष वापतको रकमको सम्बन्धमा प्रत्येक शीर्षकमा हस्तान्तरण भई आएको रकम समेत उल्लेख गरी लेखा सम्बन्धी टिप्पणीमा खुलाई विवरण प्रकाशित गर्नु हुन ।
- निर्देशन ४.१ (घ) (१) बमोजिम सम्पूर्ण शाखाहरूको समेत कारोवार समावेश गरी वास्तविक एकीकृत वित्तीय विवरण लगायत प्रमुख वित्तीय परिसूचकहरू (Major Financial Indicators) को विवरण हरेक त्रयमासको महिना व्यतित भएको ३५

दिनभित्र राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा प्रकाशित गरी एक प्रति बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्ने गर्नुहुन ।

- संस्थाको २०७६ असार मसान्तसम्म कायम चुक्ता पुँजी आधारमा खुद मुनाफाबाट ग्राहक संरक्षण कोषमा रकम छुट्टयाई वार्षिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्न ।
- वित्तीय विवरणको अनुसूची ४.२७ (Notes to Account) मा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई प्रदान गरिएको वार्षिक तलब भत्ता समावेश गरी प्रकाशित गर्नु हुन ।
- निर्देशन नं.४ को बुँदा नं.४.१ (घ) बमोजिमका विवरणहरु तोकिएको समयमा सर्वसाधारणको जानकारीको लागि पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्ने गर्नुहुन तथा सम्पूर्ण वार्षिक प्रतिवेदनलाई आफ्नो वेबसाइटमा समेत अद्यावधिक गर्नुहुन ।
- संस्थाले पेश गरेको वित्तीय विवरणको अनुसूची ४.७ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दात मध्ये चल्ती खाता र अन्य खातामा मौज्दात उल्लेख गरी वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्नुहुन ।
- निर्देशन नं. ४.३ (३) बमोजिम निक्षेप बचत तथा सापटी र कर्जाको भारित औषत ब्याजदर (Weighted average interest rate spread) अनुसूची ४.२७ मा स्पष्टरूपमा खुलाउनुहुन ।
- त्रैमासिक वित्तीय विवरण प्रकाशन गर्दा अनिवार्य रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित गराएर मात्र प्रकाशन गर्ने गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन-२०७६ को निर्देशन फारामको वार्षिक वित्तीय विवरणको इक्विटीमा भएको परिवर्तन सम्बन्धी विवरण यस निर्देशन बमोजिम तयार गरी वार्षिक वित्तीय विवरणमा प्रकाशन गर्नु हुन ।

२.७ ब्याजदर तथा सेवा शुल्क सम्बन्धी निर्देशनहरु:

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन-२०७६ को निर्देशन नं.१५.२ अनुसार संस्थाको निक्षेप, बचत तथा सापटी र कर्जाको भारित औषत ब्याजदरको अन्तर ९ प्रतिशत बिन्दु भन्दा बढी नहुने व्यवस्था मिलाउन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १५ को बुँदा नं. १५.७ अनुसार संस्थाबाट प्रवाहित कर्जा/सापटमा त्रैमासिक रूपमा ब्याज असुल गर्ने गरेको अवस्थामा बचत निक्षेपमा पनि ३/३ महिनामा सम्बन्धित खातामा ब्याज जम्मा गर्नु हुन र निक्षेपकर्तालाई प्रदान गर्ने ब्याज दैनिक मौज्दातमा गणना गर्ने व्यवस्था गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १५ को बुँदा नं. १५.३ बमोजिमको ब्याजदर सम्बन्धी विवरण यस बैंकमा अनिवार्य रूपमा पठाउने गर्नु हुन ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुलाई जारी गरिएको निर्देशन २०७५ को निर्देशन नं. १६.६ को सेवा शुल्क सम्बन्धमा संस्थाले निक्षेप खाता सञ्चालन गरे वापत ग्राहकबाट कुनै किसिमको सेवा शुल्क लिन पाइने छैन भन्ने

व्यवस्थाको विपरित हुनेगरी संस्थाले ग्राहकबाट पासबुक वापत शुल्क लिने कार्य तुरुन्त बन्द गर्नु हुन ।

- संस्थाले प्रवाह गर्ने सेवामा लिने व्याजदर तथा सेवा शुल्क सम्बन्धी जानकारी सम्पूर्ण शाखा कार्यालयहरूलाई समेत जानकारी गराई एकरूपता कायम गर्नु हुन ।
- नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १५ को बुँदा नं. १५.५ अनुसार संस्थाले दलित, मुक्त कर्मैया, वादी, हलिया, द्वन्द पिडित, एकल महिला, अपाङ्ग तथा ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई प्रवाह हुने विपन्न वर्ग कर्जामा लिने व्याजदरमा १ प्रतिशत विन्दुले सहूलियत दिने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १५.१ मा भएको व्यवस्था अनुसार लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कर्जा प्रवाह गर्दा प्रशासनिक सेवा शुल्क र व्याज वाहेक कर्जासंग सम्बन्धित अन्य कुनैपनि रकम लिन नपाइनेमा संस्थाले ऋणीले लिएको कर्जा अग्रिम भुक्तानी गरेमा अग्रिम भुक्तानी शुल्क लिने गरेको देखिएकोले उक्त कार्य तत्काल बन्द गरी ७ दिनभित्र यस बैंकलाई जानकारी दिनु हुन ।

२.८ कर्जा सूचना सम्बन्धी निर्देशनहरू:

- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गको वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी भएको एकीकृत निर्देशन २०७६ को निर्देशन नं. १२ को बुँदा नं. १.२ बमोजिम ईजाजतप्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाले नयाँ कर्जाको हकमा कर्जा स्वीकृत भएको महिना समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र कर्जाको विवरण कर्जा सूचना केन्द्रमा पठाउनु पर्ने व्यवस्थाको पूर्ण रुपमा पालना गर्नुहुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन-२०७५ को निर्देशन नं.१२ को १.३ (क) अनुसार ईजाजतप्राप्त संस्थाले कर्जा स्वीकृत गर्नु अगावै कर्जा सूचना केन्द्रबाट अनिवार्य रुपमा कर्जा सूचना लिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम सम्पूर्ण कर्जाको कर्जा सूचना लिने गर्नुहुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. २२ बुँदा नं. २२.३ (३) अनुसार अपलेखन गरिएका कर्जाहरूसंग सम्बन्धित ऋणी र ऋणसंग सम्बन्धित पक्षहरूलाई यस बैंकको निर्देशन बमोजिम कर्जा सूचना केन्द्र लि. को कालोसूचीमा समावेश गराउनु हुन तथा बुँदा नं.२२.३(८) बमोजिम अपलेखन गरिएका कर्जाहरूको विवरण आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले १५ दिनभित्र यस विभाग र कर्जा सूचना केन्द्र लि. मा पठाउनु हुन ।

२.९ अन्य निर्देशनहरू:

- सण्डी डेटर्स हिसाव अन्तर्गत कर्मचारीको विमित घर कर्जा सापटी वापतको रकमलाई एनएलआइसीबाट पाउनु पर्ने रकम भनी लेखांकन गरेको पाइएकोले उक्त कर्मचारी सापटी सम्बन्धी हिसावलाई कर्मचारी सापटी र पेशकी हिसावमा लेखांकन गर्नु हुन
- यस बैंकद्वारा ‘घ’ वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ८.४ बमोजिम लघुवित्त वित्तीय संस्थाको शेयर यथाशिघ्र निसर्ग गर्नु हुन ।

- विपन्न वर्गमा लगानी गर्नुपर्ने रकम संस्थाले विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थामा मुद्दती निक्षेपको रूपमा जम्मा गरेको देखिएकोले आगामी दिनमा यस्तो निक्षेप न्यूनीकरण गर्दै जाने व्यवस्था गर्नुहुन ।
- संस्थाले लाभांश घोषणा गरेको मितिले ५ वर्षसम्मका शेयरधनी वा निजको हकवाला सो लाभांश लिन नआएमा त्यस्ता शेयरधनीको लाभांशको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको पहिलो महिनाभित्र यस बैंकमा पठाउने गर्नु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १०.७ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त कुनै एक बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संस्थापक शेयरमा लगानी गर्दा चुक्ता पुँजीको बढीमा २५ प्रतिशत र अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा चुक्ता पुँजीको १० प्रतिशत मात्र संस्थापक शेयरमा लगानी गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोले उल्लिखित सीमाभन्दा बढी शेयर धारण गर्ने संस्थापक शेयरधनी रहे/नरहेको यकीन गरी सो सीमाभन्दा बढी भएमा उक्त शेयरधनीले आफ्नो शेयर सो सीमाभित्र नल्याएसम्म प्रस्तावित नगद लाभांश तथा बोनस वितरण रोक्का राख्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १० को बुँदा नं. १०.१० बमोजिम “घ” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको संस्थापक वा संस्थापक समूहको शेयरमा प्रचलित कानून बमोजिम संस्थापित सहकारी संस्थाहरूले लगानी गर्न नपाउने व्यवस्था रहेकोमा संस्थापक शेयरधनीको रूपमा गरेको लगानी विनिवेश गर्ने व्यवस्था गर्नुहुन । साथै, सहकारी संस्थाले आफ्नो नाममा रहेको संस्थापक शेयर विनिवेश नगरेसम्म उक्त संस्थाले प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण बोनस तथा नगद लाभांश रोक्का राख्ने व्यवस्था मिलाई यस बैंकलाई जानकारी गराउनु हुन ।
- संस्थाको सम्पत्तिको सुरक्षा तथा जोखिमको निवारणको लागि आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०७३ बमोजिम संस्थाको स्थिर सम्पत्तिको बीमा गर्नुहुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. ४.१ (ज) बमोजिम ग्राहक संरक्षण कोषमा अधिल्लो आर्थिक वर्षको नाफाबाट जम्मा हुने रकमको न्यूनतम ५० प्रतिशत रकम पछिल्लो आर्थिक वर्षमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था बमोजिम खर्च गर्नु हुन ।
- आयकर ऐन अनुसार कुनै विल भुक्तानी गर्दा नियमानुसार कट्टी गर्नु पर्ने करकट्टी गरेरमात्र भुक्तानी दिनुहुन ।
- संस्थाको आर्थिक प्रशासन विनियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार तोकिएको सीमा भन्दा बढी खरिद गर्दा कम्तीमा ३ वटा कोटेशन लिएरमात्र खरिद कार्य गर्नु हुन ।
- संस्थाको आर्थिक प्रशासन विनियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार भौतिक सम्पत्तिहरूको अनिवार्यरूपमा बीमा गर्नु हुन ।(६)
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७६ को निर्देशन नं. १७ बुँदा नं. १७.१ बमोजिम संस्थाले विपन्न वर्गमा मात्र

प्रवाह गर्ने गरी प्राप्त सम्पूर्ण सापटी लक्षित वर्गको पहिचान गरेर मात्र कर्जा प्रवाह गर्नु हुन ।

- सण्डी डेटर्समा लामो समयदेखि संस्थाले पाउनुपर्ने देखिएको तर प्राप्त भई नसकेको रकम तुरुन्त असुलउपर गरी यस बैंकलाई जानकारी दिनुहुन ।
- संस्थाले कर्मचारी सञ्चय कोष वापत कर्मचारीहरूलाई प्रदान गरेको सुविधा स्वीकृत अवकाश कोष रहेको बैंक वा वित्तीय संस्थामा यथाशिघ्र खाता खोली पठाउनु हुन ।
- बैंक वित्तीय संस्थाबाट लिएको सापटीको व्याज लगायत अन्य दायित्वहरु वापतको रकम समर्थ भुक्तानी गरी अनावश्यक हर्जाना नतिर्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन अन्यथा उक्त कार्य गर्ने जिम्मेवार अधिकारीबाट असुल उपर गर्नु हुन ।
- संस्थाले फण्ड ट्रान्सफर गर्दा क्यास इन ट्रान्जिट रजिष्टर राख्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
- शाखा कार्यालयहरुको भल्टमा वीमाले खाम्ने रकम मात्रै राख्ने व्यवस्था मिलाउनु हुन ।
- संस्थाले शाखा कार्यालयहरुमा अनिवार्य रुपमा यथाशिघ्र नगद भल्टको व्यवस्था गर्नु हुन ।
- संस्थाले नयां सदस्य बनाई समूहमा प्रवेश गराउने सिलसिलामा सर्वसाधारणलाई तालीम दिए वापत सदस्य तालीम शुल्क वापत रकम संकलन गर्ने कार्य ७ (सात) दिनभित्र बन्द गर्नु भै सोको जानकारी दिनु हुन ।
- यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशन-२०७६ को निर्देशन नं. १९ अनुसार लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको हकमा आफ्नो कार्य प्रकृति बमोजिमको ग्राहक स्वीकार प्रक्रिया, ग्राहकको परिचय गर्ने प्रक्रिया, ग्राहकको कारोबारको अनुगमन प्रक्रिया र जोखिम व्यवस्थापन प्रक्रिया जस्ता विषयमा केन्द्रित भई आफ्नो ग्राहक पहिचान (Know your Customers) कार्यविधि तयार गर्नु हुन ।
- एउटा सदस्यको एउटै बचत योजना अन्तर्गत समेत एक भन्दा बढी बचत खाताहरु नखोल्नु हुन र भएका खाताहरूलाई तत्काल बन्द गरी एउटा बचत योजना अन्तर्गत एक सदस्यको एउटा मात्र खाता रहने व्यवस्था गर्नु हुन ।
- संस्थाले यस बैंकबाट “घ” वर्गको लघुवित्त वित्तीय संस्थाको इजाजतपत्र प्राप्तीको लागि सैद्धान्तिक सहमति प्राप्त गर्नु अघि लघुवित्त संस्था स्थापनाको लागि संस्थापकहरूसँग जम्मा गरेको रकम गैरसरकारी संस्थामार्फत लगानी गरी आर्जन गरेको व्याज रकमलाई गैरसञ्चालन आम्दानीबाट संस्था विकास कोषमा रकमान्तर गरी वित्तीय विवरणमा समायोजन गर्नुका साथै सोही बमोजिमको वित्तीय विवरण पुनः तयार गरी प्रकाशित गर्नु हुन र सोको एक प्रति यस विभागमा जानकारीको लागि पठाउनु हुन ।
- गैरसरकारी संस्थाको नाममा रहेको गैर-बैंकिङ्ग सम्पति वित्तीय संस्थाको स्वामित्वमा ल्याई सो को जानकारी यस बैंकलाई दिनु हुन ।

यसरी उपरोक्त निर्देशनहरु मध्ये अधिकांश लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई स्वतन्त्र सञ्चालक नियुक्त नगरिएकोले नियुक्त गर्न, र यस बैंकद्वारा निर्देशन भए बमोजिमका सबै समितिहरु गठन गर्न र तिनलाई प्रभावकारी तुल्याउन, कर्जा सुरक्षण प्रयोजनको लागि संकलन गरेको रकम ग्राहक संरक्षणमा रकममान्तर गर्न, उक्त कोषमा रहेको रकम Earmark गरी लगानी गर्न, कर्जा सूचना केन्द्रबाट कर्जा सूचना लिएर कर्जा प्रवाह गर्न तथा कर्जा प्रवाह गरेको विवरण उक्त केन्द्रमा पठाउन, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, यस बैंकका सबै निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रतिवेदन र यस पूर्व साधारण सभामा पेश गर्ने वित्तीय विवरणहरु प्रकाशन गर्ने स्वीकृति प्रदान गर्दा दिइएका निर्देशन एवं सुझावहरूलाई कार्यान्वयन गर्न समेत निर्देशन दिइएको छ ।

खण्ड (घ)

विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण

१. विशेष निरीक्षण :

गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण, प्रतिवेदन कार्यान्वयन इकाई, सार्वजनिक सञ्चार माध्यम, विभिन्न सरकारी एवम् अन्य निकायहरूको अनुरोध/निर्देशन/आदेश, उजुरी एवम् अन्य श्रोतबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा कुनै संस्थामा निक्षेपकर्ताको हित विपरित कार्य भइरहेको वा अनियमितता भइरहेको वा संस्था सुचारुरूपले सञ्चालन नभएको वा सर्वसाधारणलाई गलत सूचना प्रवाह गरिरहेको वा जोखिम विवरण (रिस्क प्रोफाइल) मा अप्रत्यासित परिवर्तन भएको भन्ने विभागलाई लागेमा त्यस्तो लघुवित्त वित्तीय संस्थाको जोखिमका क्षेत्रहरू समेटी विशेष निरीक्षण कार्य गर्ने गरिएको छ । यस्तो निरीक्षण आकस्मिक रूपमा पनि गर्ने गरिन्छ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा आवश्यकता अनुसार ८ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको विशेष स्थलगत निरीक्षण गर्ने कार्य योजना रहेकोमा आवश्यकता अनुसार देहाय बमोजिमका ५ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको विशेष स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

तालिका ४.१

विशेष स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	निरीक्षण अवधि	
१	घरेलु तथा साना उद्योग संघ	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	२०७५.०४.०१	२०७५.०४.०१
२	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुरानो बानेश्वर, काठमाडौं	२०७५.०५.१२	२०७५.०५.१३
३	राष्ट्रिय सहकारी बैंक लि.	कुपन्डोल, ललितपुर	२०७५.०९.२३	२०७५.०९.२४
४	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	पुरानो बानेश्वर, काठमाडौं	२०७५.१०.०३	२०७५.१०.०४
५	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	वालिङ, स्याङ्जा	२०७६.०३.०७	२०७६.०३.०८

२. अनुगमन निरीक्षण :

लघुवित्त वित्तीय संस्थाको स्थलगत निरीक्षण तथा गैर-स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएका कैफियतहरूको सुधार गर्न दिईएका निर्देशनहरूको कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाले पेश गरेको प्रतिउत्तर र सोसँग सम्बन्धित विषयहरूमा विभाग विश्वस्त हुन चाहेमा वा अनुगमन निरीक्षणको आवश्यकता देखिएमा विभागबाट अनुगमन निरीक्षण कार्य गर्ने गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा ४ वटा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको अनुगमन स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ ।

तालिका १.३

अनुगमन स्थलगत निरीक्षण गरिएका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू

क्र.सं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	निरीक्षण अवधि	
१	घोडीघोडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	बेलौरी, कञ्चनपुर	२०७५.११.०७	२०७५.११.०८
२	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैँडाकोट, नवलपरासी	२०७६.०३.२९	२०७६.०३.२९
३	इन्फिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	गैँडाकोट, नवलपरासी	२०७६.०३.३०	२०७६.०३.३०
४	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	नक्साल, काठमाडौं	२०७६.०३.२९	२०७६.०३.२९

खण्ड (ड)

कार्यान्वयन (Enforcement)

स्थलगत निरीक्षण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन कार्यान्वयनका क्रममा आवश्यकता र कैफियतको सुधारको आधारमा प्रकृति अनुसार लघुवित्त र यसका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार थप निर्देशन दिने गरिएको छ ।

निर्देशनहरूको पालनाको स्थिति, हर्जाना/जरिवाना

यस इकाइले स्थलगत निरीक्षण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदनको आधारमा नेपाल राष्ट्र बैंकको निर्देशनहरू अन्तर्गत पूँजीकोष, वित्तीय स्रोत संकलन, कर्जा वर्गीकरण तथा नोक्सानी व्यवस्था, लगानी सम्बन्धी व्यवस्था, अनिवार्य मौज्दात, वैधानिक तरलता अनुपात/तरल सम्पत्ती सम्बन्धी व्यवस्था आदि निर्देशनहरूको पालना नगरेको लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई निर्देशन तथा थप निर्देशन दिने गरेको छ जस अनुसार आर्थिक वर्ष २०७४/७५ र २०७५/७६ स्थलगत निरीक्षण सम्पन्न गरिएका विभिन्न संस्थाहरूको प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा पेश हुन आएको निरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको कैफियतहरू उपर नियमितरूपमा तिनमहले विवरण तयार गरी थप निर्देशन दिने गरिएको छ भने निरीक्षण तथा सुपरिवेक्षण विनियमावली बमोजिम अर्धवार्षिक रूपमा प्रतिवेदन कार्यान्वयनको स्थिति सूचित गर्नु पर्ने व्यवस्था बमोजिम सबै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूका कार्यान्वयन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

स्थलगत निरीक्षणको क्रममा यस बैंकको स्वीकृति नलिई उपमहानगरपालिकामा शाखा कार्यालय स्थापना गर्ने एक संस्थालाई उक्त शाखा कार्यालय बन्द गर्न लगाई संस्थाको संचालक समितिका पदाधिकारीहरू र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई सचेत गराइएको छ ।

त्यसैगरी विशेष निरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा एक लघुवित्त वित्तीय संस्थाको विभिन्न कोषहरूमा रहेको रकम संस्थाले अन्य संस्थामा रकमान्तर गरी प्रचलित कानून विपरित हुने कार्य गर्ने संस्थाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई नसिहत दिइएको र त्यसरी रकमान्तर गरेको रकम तथा सोबाट सिर्जना भएको सबै प्रकारको सम्पत्ती संस्थाको नाममा ल्याउन निर्देशन दिइएको छ । त्यसैगरी विभिन्न उजुरीका आधारमा सम्बन्धित निकायबाट सोधनी भइआएका विषयहरूमा समेत विशेष निरीक्षण गरी उक्त निकायहरूमा सुभाव सहितको प्रतिवेदन समेत पेश गरिएको छ ।

तपसिलमा उल्लिखित विषयहरूको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन अनुगमन गर्ने सिलसिलामा यस बैंकबाट जारी निर्देशनहरू पालना नगर्ने देहाय बमोजिमका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई कारवाही तथा जरिवाना गरिएको छ ।

१. पूँजीकोष

यस बैंकको निर्देशन अनुसार लघुवित्त वित्तीय संस्थाले कुल जोखिम भारित सम्पत्तिको न्यूनतम ४ प्रतिशत प्राथमिक पूँजी र ८ प्रतिशत पूँजीकोष कायम गर्नुपर्नेमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा केही लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले पूँजीकोष कायम गर्न नसकेतापनि उक्त संस्थाहरूलाई पूँजीकोष कायम गर्ने समयसीमा थप गरिएको र तोकिएको समय सीमा भित्र निर्देशानुसारको पूँजीकोष कायम गरेको कारण शीघ्र सुधारात्मक कारवाही (PCA) गर्न आवश्यक देखिएन ।

तालिका ५.१

न्यूनतम पुँजीकोष कायम गर्न नसकी समय सीमा थप भएका संस्थाहरू

क्र.सं	लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको नामावली	पुँजीकोष कायम नगरेको अवधि	समय सीमा थप भएको अवधि
१	जीवनविकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मोरंग	२०७५ फागुन देखि २०७६ असोज	२०७६ चैतमसान्तसम्म थप गरिएको ।
२	यूनिक नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था बाँके लि.मदनपुर, नुवाकोट	२०७५ पुस देखि २०७६ बैशाख	जेठदेखि कायम गरेको
३	नेष्ट्रो समृद्धि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. कुश्मा, पर्वत	२०७५ फागुन देखि २०७६ असार	साउनदेखि कायम गरेको

२. वित्तीय स्रोत संकलन

अघिल्लो त्रयमासमा कायम रहेको प्राथमिक पुँजीको बढीमा ३० गुणासम्म वित्तीय स्रोत संकलन गर्न पाउने विद्यमान व्यवस्था रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा सम्पूर्ण लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले सो निर्देशनको पालना गरेको देखिन्छ ।

३. कर्जा वर्गीकरण तथा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था

यस बैंकको निर्देशन बमोजिम प्रत्येक त्रयमासमा कर्जा वर्गीकरण गरी कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्नेमा २०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाले असल कर्जाको नोक्सानी व्यवस्था न्यूनतम १ प्रतिशत तथा वीमित कर्जाको ०.२५ प्रतिशत व्यवस्था कायम गरेको देखिन्छ । २०७६ असारमा कुल कर्जा नोक्सानी व्यवस्थामा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले रु ३ अर्ब ९२ करोड कायम गरेको देखिन्छ । यो कुल कर्जाको १.९ प्रतिशत हो । २०७६ असार मसान्तमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको कुल कर्जामा निष्कृत्य कर्जा अनुपात १.४६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

४. सापटी

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले अघिल्लो त्रयमाससम्ममा आफूले लिएको कुल सापटीको १०० प्रतिशत कर्जा प्रवाह गर्नुपर्नेमा २०७६ असार मसान्तमा सबै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले सो निर्देशनको पालना गरेको देखिन्छ ।

५. धितो कर्जा र कुल कर्जा अनुपात

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले आफूले प्रदान गरेको कुल कर्जाको एक-तिहाईमा नबढ्ने गरी धितो लिई लघु उद्यम कर्जा प्रदान गर्न सक्नेमा २०७६ असार मसान्तमा धितो कर्जा र कुल कर्जाको अनुपात ११.६७ प्रतिशत रहेको देखिएकोले उक्त निर्देशनको पालना गरेको देखिन्छ ।

६. प्रति ग्राहक कर्जा सीमा

यस बैंकबाट जारी निर्देशन २०७५ निर्देशन नं ३ बमोजिमको प्रति ग्राहक कर्जा सीमा ननाघ्ने गरी २०७६ असार मसान्तसम्म लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले कर्जा प्रवाह गरेको देखिन्छ।

७. अनिवार्य मौज्जात अनुपात

यस बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले कुल निक्षेप दायित्वको ०.५ प्रतिशत (सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्नेको हकमा २ प्रतिशत) अनिवार्य मौज्जात अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६मा अनिवार्य मौज्जात अनुपात कायम नगरेकाले देहाय बमोजिमका संस्थाहरूलाई हर्जाना लगाईएको छ ।

तालिका ५.२

अनिवार्य मौज्जात कायम नगरेको संस्थाको कारवाही विवरण

क्र. स	संस्थाको नाम	नपुग महिना	जरिवाना रकम (रु.)
१	समाज लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५ असार, २०७५ साउन, भदौ	२०.३९
२	सजिलो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., गोरखा	२०७५भदौ	१०.३८
३	दिव्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. नमोबुद्ध, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५ भदौ, असोज, कार्तिक, मंसिर	१०१२.३०
४	श्री बुद्धज्योति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., रुपन्देही	२०७५ साउन, भदौ	२.५४
५	घोडीघोडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., कञ्चनपुर		६७.४५
६	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., काभ्रे	२०७५फागुन	८२३।७९
७	मानुषी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., काभ्रे	२०७५ पुस, माघ	२५६४९.०६
८	युनिक नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., बाँके	२०७५माघ	४७८५४.०४
९	महिला सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., दाङ	२०७५चैत	३२९१६.४३
१०	नेस्डो समृद्ध लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., पर्वत	२०७५चैत	४९६१३.८६
११	क्रियटिभ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६जेठ	१०६६।२४
१२	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६ जेठ	१२६६.९१
१३	एनआरएन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६ असार	१२०।१९

८. तरल सम्पत्ति अनुपात/वैधानिक तरलता अनुपात

यस बैंकद्वारा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी भएको निर्देशन अनुसार सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन नगर्ने “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको २.५ प्रतिशत तथा सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्ने “घ” वर्गका लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो कुल निक्षेप दायित्वको ४ प्रतिशत वैधानिक तरलता अनुपात कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा २०७५/७६ मा वैधानिक तरलता अनुपात कायम नगर्ने देहायका संस्थालाई जरिवाना लगाइएको छ ।

तालिका ५.३

वैधानिक तरलता कायम नगरेको संस्थाहरुको जरिवाना विवरण

क्र.स.	संस्थाको नाम	नपुग महिना	जरिवाना रकम (रु.)
१	निर्धन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., नक्साल	२०७५ साउन, भदौ, असोज, कार्तिक, मंसिर	२४,८३,३८३।०७
२	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., बानेश्वर	२०७५ साउन, भदौ, असोज, कार्तिक, मंसिर	५४,३९,५८९।९५

१०.नेपाल राष्ट्र बैंकमा पठाउनुपर्ने विवरण सम्बन्धमा

यस बैंकबाट जारी भएको निर्देशन नं. ९ बमोजिम वित्तीय विवरणहरु यस बैंकमा पठाउनु पर्ने व्यवस्थाको सम्बन्धमा सम्पूर्ण लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको आवश्यक कागजात तथा वित्तीय विवरणहरु पठाउने गरेको देखिन्छ । केही संस्थाहरुले विविध कारण देखाई समयमा वित्तीय विवरण पेश गर्ने नगरेकोमा ताकेता गरी तथ्यांक संकलन गर्ने गरिएको छ ।

खण्ड (च) ग्रामीण स्वावलम्बन कोष

सहकारी संस्था तथा लघुवित्त वित्तीय सेवा प्रदान गर्ने अन्य संस्थाहरूलाई थोक कर्जा प्रवाह गरी मुख्यतः ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आर्थिक दृष्टिले कमजोर तथा विपन्न वर्गका नागरिकलाई सुलभ ब्याजदरमा कर्जा उपलब्ध गराउने र सोको माध्यमबाट विपन्न जनताको सामाजिक/आर्थिकस्तर वृद्धि गराउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०४७ सालमा नेपाल सरकारको रु.१ करोड बीज पूँजी लगानीमा ग्रामीण स्वावलम्बन कोष स्थापना गरिएको हो । कोषको उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेको छ ।

- सहकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरु मार्फत् ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेका विपन्न वर्गका जनतालाई आय एवम्स्वरोजगारमूलक कर्जा कार्यक्रममा संलग्न गराउन सहयोग पुर्याउनका लागि नेपाल सरकार, नेपाल राष्ट्र बैंक लगायत अन्य दातृ राष्ट्र वा संस्थाहरुबाट प्राप्त बीज पूँजी एवम् रकमको परिचालन गर्ने ।
- दीर्घकालीन पूँजीको आवश्यकता पर्ने व्यवसायहरु जस्तै: चिया, अलैंची, कोल्डस्टोर आदिमा लगानी गर्न कृषि विकास बैंक लिमिटेड र विपन्न वर्गमा कर्जा प्रवाह गर्नका लागि लघुवित्त सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने “घ” वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त वित्तीय संस्थालाई थोक कर्जा उपलब्ध गराउने ।
- विपन्न वर्गको आर्थिक एवं सामाजिक उत्थानका लागि सहायक हुने आवश्यक कार्यहरु गर्ने ।
- कोषमा आवद्ध भई लक्षित वर्गमा कर्जा प्रवाह गरेका सहकारी तथा गैर-सरकारी संस्थालाई सञ्चालन स्व:सक्षमता हासिल गर्न सहयोग गर्ने ।

कोषले ग्रामीण क्षेत्रमा कार्यरत सहकारी संस्थाहरूलाई थोककर्जा प्रवाह गरी ग्रामीण क्षेत्रमा रहेका विपन्न वर्गका मानिसहरूलाई स्वावलम्बनको भावनाबाट उत्प्रेरित गराई आय एवं रोजगारमूलक कार्यक्रमहरु मार्फत आर्थिक अवस्था सुधार गर्न सहयोग पुर्याउदै आएको छ । कोषको सञ्चालन नेपाल राष्ट्र बैंकका डेपुटी गभर्नरको अध्यक्षतामा गठित नेपाल सरकारका अर्थ मन्त्रालय, सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय र सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालयका सह-सचिव सदस्य र कार्यकारी निर्देशक, नेपाल राष्ट्र बैंक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरीवेक्षण विभाग, सदस्य-सचिव रहेको एक ग्रामीण स्वावलम्बन कोष सञ्चालक समितिबाट हुने व्यवस्था रहेको थियो । नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०७५ मंसिर २४ गतेको निर्णयबमोजिम ग्रामिण स्वावलम्बन कोषलाई साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मार्फत् सञ्चालन गर्ने भएकाले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक र साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बीच कोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न दिने/लिने सम्बन्धमा तीनै पक्ष मञ्जुर भई मिति २०७६ असार ३१ गतेमा गरिएको त्रिपक्षीय सम्झौता बमोजिम मिति २०७६ साल साउन १ गतेदेखि कोषको सम्पूर्ण सम्पत्ति तथा दायित्व साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि., सुविधानगर, तीनकुनेलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । कोषको २०७४ असार, २०७५ असार र यस विभागबाट कोष हस्तान्तरण गर्ने अवधि २०७६ असारमसान्तको वित्तीय विवरण तपसिल बमोजिम रहेको देखिन्छ ।

तालिका ६.१
ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको वित्तीय विवरणहरु

सि.नं.	विवरण	रु.हजारमा		
		२०७४ असार	२०७५ असार	२०७६ असार
१	कर्जा स्वीकृत			
	(क) जिल्ला संख्या	७०	७०	७२
	(ख) संस्था संख्या	१,१६५	१,१८९	१,२३९
	(ग) कर्जा रकम (रु. हजारमा)	२,३८७,२२५	२,५०२,०४९	२,६२८,५३७
	(घ) लाभान्वित परिवार संख्या	५८,८३०	६१,१६७	६३,३९६
२	कर्जा वितरित			
	(क) जिल्ला संख्या	७०	७०	७२
	(ख) संस्था संख्या	१,१६५	१,१८९	१,२३९
	(ग) कर्जा रकम (रु. हजारमा)	२,२९८,३६१	२,४२६,७७९	२,५२७,८१३
३	असुल हुनु पर्ने			
	(क) सांवा रकम (रु. हजारमा)	१,७७९,१३३	२,०६७,०१७	२,२९९,३६०
	(ख) व्याज रकम (रु. हजारमा)	२०५,५९९	२३९,७५५	२८०,२७४
४	असुल भएको			
	(क) सांवा रकम (रु. हजारमा)	१,६९६,५७४	१,९६०,०६२	२,१९५,०८५
	(ख) व्याज रकम (रु. हजारमा)	१८८,७६९	२४०,२०३	२६२,२३२
५	लगानीमा रहिरहेको			
	(क) संस्था संख्या	४०५	३६३	३६८
	(ख) कर्जा रकम (रु. हजारमा)	६०१,७८७	४६६,७१७	३३२,७२८
६	भाखा नाघेको			
	(क) संस्था संख्या	१२५	१२८	१७४
	(ख) सांवा रकम (रु. हजारमा)	८२,५५९	१०८,३९३	१०९,२६०
	(ग) असुल हुनु पर्ने रकमको प्रतिशत	४.६४	५.२४	४.७५
७	कर्जा असुली दर	९५.३६	९४.७६	९५.२५

२०७६ असार मसान्तसम्म कोषले १,१८५ वटा सहकारी संस्था र ५३ वटा गैर-सरकारी संस्था र १ दीर्घकालिन कर्जा (कृषि विकास बैंक) गरी १,२३९ वटा संस्थालाई रु. २ अर्ब ६२ करोड ८५ लाख ३७ हजार ऋण स्वीकृत गरिएको मध्ये रु. २ अर्ब ५२ करोड ७८ लाख १३ हजार रूपैयाँ ऋण लगानी गरेकोमा रु. २ अर्ब १९ करोड ५० लाख ८५ हजार असुली भई रु. ३३ करोड २७ लाख २८ हजार लगानीमा रहिरहेको छ। २०७६ असारमा १७४ वटा संस्थाको रु १० करोड ९२ लाख ६० हजार भाखा नाघेको देखिन्छ। यो रकम असुल हुनु पर्ने रकमको ४.७५ प्रतिशत हो अर्थात् ग्रामीण स्वावलम्बन कोषको कर्जा असुली दर ९५.२५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ।

खण्ड (छ)

परियोजना समन्वय फाँट

१. दातृ निकायहरूको सहयोगमा संचालित चालु आयोजनाहरू (२०७६ असार मसान्तको आधारमा)

- नेपाल सरकार र एशियाली विकास बैंकबीच साना तथा मझौला कृषक आयस्तर वृद्धि आयोजना (Raising Incomes of Small and Medium Farmers Project - RISMFP) कार्यान्वयनमा ल्याउने द्विपक्षीय सम्झौता बमोजिम एशियाली विकास बैंक र नेपाल राष्ट्र बैंकबीच मार्च १६, २०११ मा उक्त आयोजना सञ्चालनको लागि एशियाली विकास बैंकबाट प्राप्त हुने अनुदान सहयोग अमेरिकी डलर २ करोड १ लाख मध्ये अमेरिकी डलर १ करोड २० लाख १२ हजार यस बैंकलाई उपलब्ध गराउने सम्झौता भएको थियो । आयोजना अवधीभर दातृ निकाय एशियाली विकास बैंक, मन्जिलाबाट अमेरिकी डलर १ करोड ८ लाख २२ हजार ३ सय ६० सेण्ट ९२ प्राप्त भएको थियो । यस आयोजनाको अवधि १४ जुन २०११ देखि ३० जुन २०१९ सम्म रहेको थियो । एशियाली विकास बैंकको अनुदान सहयोगमा हाल प्रदेश नं. ५, ६ र ७ का जम्मा १० जिल्लाहरू (तत्कालिन सुदूर-पश्चिमाञ्चलका ५ जिल्लाहरू (कैलाली, डडेल्धुरा, बैतडी, डोटी र दार्चुला) र मध्यपश्चिमाञ्चलका ५ जिल्लाहरू (बाँके, बर्दिया, दाङ्ग, सुर्खेत र दैलेख) यस आयोजना सञ्चालित रहेको थियो । नेपाल सरकार, कृषि विकास मन्त्रालय र यस बैंकको समन्वयमा सञ्चालित रहेको उक्त आयोजनाको अनुदानको कार्यान्वयन नेपाल राष्ट्र बैंकबाट भएको थियो । उक्त आयोजनाबाट २०७६ असार मसान्तसम्म २८० वटा कृषक समूहहरू, २१६ वटा सहकारी संस्थाहरू र १५९ वटा निजी उद्यमीहरू गरी जम्मा ६४५ अनुदानग्राही संस्थाहरू लाभान्वित भएका थिए । आयोजनाबाट कृषक समूहहरू, कृषि सहकारी संस्थाहरू र कृषि निजी उद्यमी तथा बजार समितिहरूले क्रमशः १) रु. २२ करोड ४६ लाख ५५ हजार ८ सय ५१ पैसा ५७, २) रु ३९ करोड २२ लाख १९ हजार ८ सय ५९ पैसा ११, र ३) रु ५२ करोड ८३ लाख ६५ हजार ५ सय १२ पैसा २१ गरी जम्मा रकम रु. १ अर्ब १४ करोड ५२ लाख ४१ लाख २ सय २२ पैसा ८९ अनुदान प्राप्त गरि लाभान्वित भएका थिए ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय पहुँच कार्यक्रम (Sustainable Economics Development in Rural Areas in Nepal – SEDRA I) ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय पहुँचको माध्यमद्वारा दीगो आर्थिक विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न नेपाल सरकार र जर्मन सरकार (German Financial Cooperation with Nepal–KfW) बीच द्विपक्षीय विकास सहयोगको विषयमा सहमति भए अनुसार ७० लाख युरो On lend to partner banks to refinance eligible sub loan(Re-finance facility) अन्तरगत ऋण लगानी गर्ने र Non repayable grant to pay for expert services of consultant (Technical Assistant) अन्तरगत २० लाख युरो उपलब्ध गराउने प्रस्तावमा सन् ३० जुन, २०१६ मा अर्थ मन्त्रालय, यस बैंक र KfW बीच सम्झौता भएको थियो । उक्त सम्झौता अनुसार साभेदार बैंकहरू ग्लोबल आईएमई बैंक लि. ले युरो ४० लाख र ओम डेभलपमेण्ट बैंकले युरो ३० लाख बराबरको नेपाली रकम प्राप्त गर्ने र सो रकम ग्रामिण क्षेत्र लगायत देशका विभिन्न ठाउँमा रहेका Micro, Small and medium-sized enterprises (MSMEs) मा रहेका Missing Middle समुदायमा वित्तीय पहुँच पुग्ने गरी रु. २ लाख देखि ४० लाखसम्म कर्जा प्रवाह गरि सोको शोधभर्ना यस बैंक समक्ष पेश गर्नुपर्ने सम्झौतामा उल्लेख छ । साभेदार बैंकहरू ग्लोबल आईएमई बैंक लि. ले युरो ३९ लाख ९९ हजार २५० बराबरको नेपाली रकम रु. ५१ करोड ८५ लाख ५ हजार ७०१ र ओम डेभलपमेण्ट बैंकले युरो ३० लाख बराबरको नेपाली रकम रु. ३८ करोड ७७ लाख ३४ हजार ६४६ कर्जा प्रवाह गरी सोको शोधभर्ना KfW बाट प्राप्त भई सम्बन्धित साभेदार बैंकको खातामा रकमान्तर भएको हुँदा सम्झौता बमोजिमको रकम दातृ निकायबाट प्राप्त भई सकेको छ ।
- ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय पहुँच कार्यक्रमको निरन्तरता स्वरूप Sustainable Economics Development in Rural Areas and Semi-Urban areas MSME Finance Phase II (SEDRA II)

मा जर्मन सरकारले Re-finance facility मा यूरो ६० लाख र Accompanying Measure (Technical Assistant) का लागि यूरो १० लाख उपलब्ध गराउने सम्बन्धी Minutes of Meeting (MoM) मा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय, यस बैंक र KfW बीच मार्च ६, २०१९ मा हस्ताक्षर भएको छ। यस परियोजनासँग सम्बन्धित अन्य सम्झौताहरू हुन बाँकी रहेको छन्।

- नेपालमा वित्तीय पहुँचको अवस्था अन्य मुलुकहरूको तुलनामा न्यून रहेको सन्दर्भमा विश्व बैंक समूहको अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (IFC) ले नेपालमा वित्तीय पहुँचका सम्बन्धमा राष्ट्रियस्तरको अध्ययन सर्वेक्षण गर्ने, लघु, मझौला तथा साना उद्यमका लागि वित्तीय रणनीति तर्जुमा गर्ने गरी Access to Financial Services Project संचालन गर्न Advisory Agreement for Access to Financial Services Project मा अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (IFC) र लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग बीच मार्च २२, २०१९ मा हस्ताक्षर सम्पन्न भएको र सन् २०२१ डिसेम्बर सम्ममा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको छ। उक्त परियोजनाको रणनीति कार्यान्वयनका सन्दर्भमा निम्न कार्यहरू रहेका छन्।

- १) लघु, मझौला तथा साना उद्यमका लागि वित्तीय रणनीति र कार्य योजना तयार गर्न यस बैंकलाई सहयोग गर्ने,
- २) MSME रणनीतिले यस बैंकलाई नेपालमा MSME र Start-up व्यवसायहरूका लागि दिगो विकासको प्रवर्द्धन र वित्तीय क्षेत्रको सुधारहरू लक्षित वर्गसम्म पु-याउन मार्गदर्शन गर्ने।
- ३) MSME रणनीति निम्न कुरामा केन्द्रित रहने जस्तै: समग्र कानुनी र नियामक संरचना, वित्तीय पूर्वाधार, वित्तीय मध्यस्थता र उपकरणहरूले MSME लाई वित्तीय पहुँच को वृद्धि गर्ने, MSME को लागि Digital वित्तीय सेवाहरू, SME Finance Models र MSME हरूले पाएको वित्तीय पहुँचको आधारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले Reporting गर्ने।

२. सम्पन्न भैसकेका परियोजना (Phase-out Projects)

तेश्रो पशु विकास आयोजना (TLDP), पश्चिम तराई गरिवी निवारण आयोजना (PAPWT), सामुदायिक भूमिगत जल सिचाई सेक्टर आयोजना (CGISP) जस्ता परियोजनाहरूको कार्यावधि सकिए तापनि यी परियोजनाहरूले प्रवाह गरेको ऋण रकम मध्ये २०७६ असार मसान्तसम्म सामुदायिक भूमिगत जल सिचाई सेक्टर आयोजना (CGISP) को साँवा रकम रु. १ करोड ८६ लाख १९ हजार ३५ मात्र विभिन्न बैंक तथा वित्तीयहरूबाट किस्ता उठाउन बाँकी रहेको, त्यसैगरी उक्त आयोजनाहरू सञ्चालनका लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त ऋण रकम मध्ये नेपाल सरकारलाई भुक्तानी तालिका अनुसार २०७६ असार मसान्तसम्म तेश्रो पशु विकास आयोजना (TLDP) को रु. ८ करोड ४७ लाख ५० हजार, पश्चिम तराई गरिवी निवारण आयोजना (PAPWT) को रु. २ करोड ९२ लाख र सामुदायिक भूमिगत जल सिचाई सेक्टर आयोजना (CGISP) को रु. २० करोड ७ लाख १८ हजार ३ सय १९ पैसा २० मात्र भुक्तानी गर्न बाँकी रहेको छ। अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थामा लगानी गरेको रकमको हिसाब राख्ने तथा बैंक खाता संचालन गरी भुक्तानी दिने व्यवस्था मिलाउने आदि कार्यहरू समेत यस विभागले गर्दै आएको छ।

खण्ड (ज)

नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासन

१. नीति, योजना र आन्तरिक प्रशासनसँग सम्बन्धित गतिविधि

यस विभागबाट लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको स्थलगत निरीक्षण एवम् गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरु हुँदै आएको छ । यस विभागमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ का लागि कार्यकारी निर्देशक १, निर्देशक २, उप-निर्देशक ६, सहायक निर्देशक २०, सहायक निर्देशक (क) १, सहायक १ र कार्यालय सहयोगी २ गरी कुल ३३ जना कर्मचारीको दरबन्दी रहेकोमा २०७६ असार मसान्तमा कार्यकारी निर्देशक १, निर्देशक २, उप-निर्देशक ७, सहायक निर्देशक २०, सहायक निर्देशक (क.) १, प्रधान सहायक २, सहायक ५ र कार्यालय सहयोगी २ गरी जम्मा ४० जना कर्मचारी कार्यरत रहेको छ ।

यस विभागको उद्देश्य हासिल गर्न देहाय बमोजिमका ईकाइहरुको संरचना तयार गरी विभागका कार्यहरु सम्पादन भइरहेको छ ।

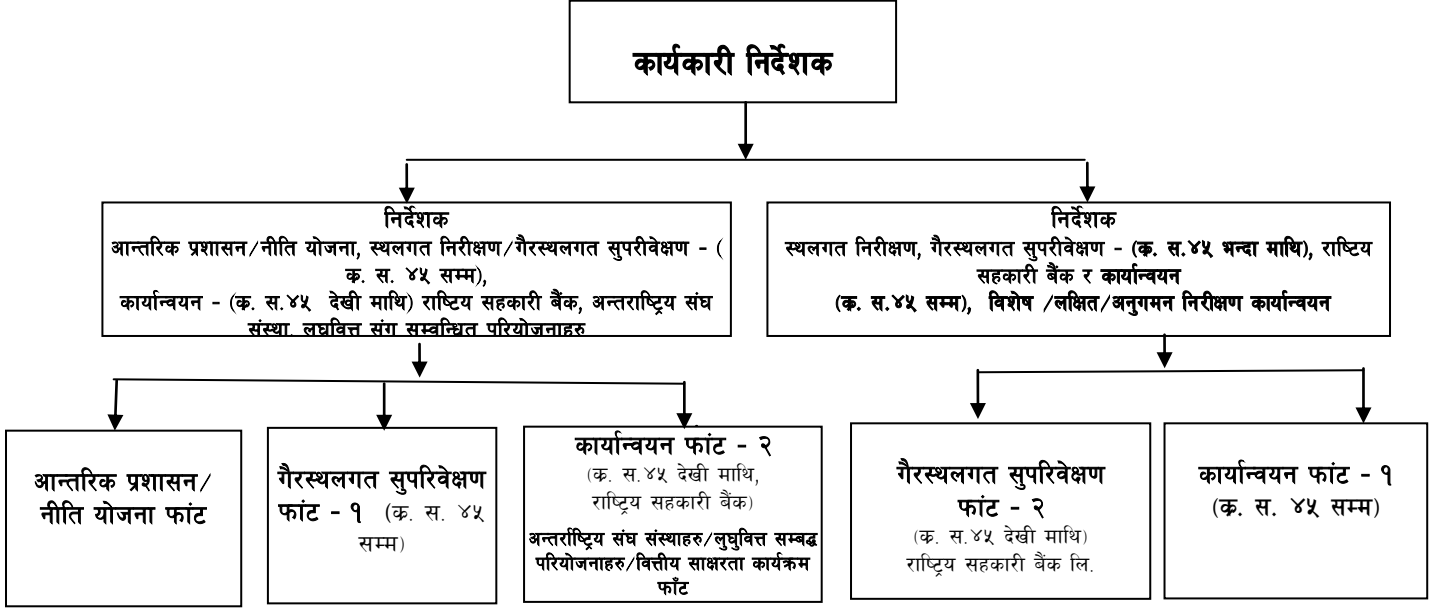
- (क) आन्तरिक प्रशासन फाँट
- (ख) नीति योजना फाँट
- (ग) गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण फाँट (१ र २)
- (घ) कार्यान्वयन फाँट(१ र २)
- (ङ) परियोजना समन्वय फाँट

विभागको लागि बजेट तथा वार्षिक कार्य योजनाको प्रस्ताव तयार गर्ने, स्वीकृत वार्षिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने, मौद्रिक नीति, वित्तीय क्षेत्र रणनीति, बैंकको चालु रणनीतिक योजनाको प्रगति विवरण तयार गर्ने तथा सञ्चालक समितिबाट भएको निर्णयको कार्यान्वयन स्थितिको विवरणहरु त्रैमासिक रुपमा तयार गर्ने कार्य नीति योजना फाँटले गर्दै आएको छ । त्यसैगरी, आन्तरिक प्रशासन फाँटले स्वीकृत वार्षिक कार्ययोजना अनुसार लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरुको समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण, लक्षित स्थलगत निरीक्षण, अनुगमन तथा विशेष निरीक्षण एवम् भौतिक पूर्वाधार निरीक्षण गराउने, विभागसँग सम्बन्धित पत्राचारहरु गर्ने, विभागका कर्मचारीहरुको हाजिरी, विदा तथा काज सरुवाको अभिलेख राख्ने र दैनिक विभागीय कार्य सञ्चालन सम्बन्धमा आवश्यक कार्यहरु सम्पादन गरी त्यस्ता काम कारवाहीहरुको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने, AFL, CICTAB तथा APPRACA को वार्षिक सदस्यता शुल्क भुक्तानीका लागि सम्बन्धित विभागमा पत्राचार गरी सदस्यता शुल्क नवीकरण गर्ने र यी संस्थाहरुसँग सम्बन्ध राख्ने, समष्टिगत स्थलगत निरीक्षण, लक्षित स्थलगत निरीक्षण, विशेष तथा अनुगमन निरीक्षण कार्यका लागि कर्मचारीहरु खटाई भ्रमण आदेश जारी गर्ने जस्ता कार्यहरु गर्दै आइरहेको छ ।

साथै, लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिका पदाधिकारीहरु, उच्च व्यवस्थापन तहका कर्मचारीहरु लगायत अन्य कर्मचारीहरुलाई समय समयमा संस्थागत सुशासन, सम्पत्ति शुद्धीकरण, जोखिम व्यवस्थापन एवम् यस बैंकले निर्धारण गरेका लेखा व्यवस्थापन सम्बन्धमा विभागबाट अनुशिक्षण, अन्तरक्रिया एवम् प्रशिक्षण कार्यक्रम पनि सञ्चालन गर्ने गरिएको छ । आर्थिक वर्ष

२०७५/७६ मा विभागले एउटा कार्यशाला, एउटा अन्तरक्रिया र एउटा अनुशिक्षण कार्यक्रम आयोजना गरेको छ। विभागले नेपाल राष्ट्र बैंकबाट जारी गरिएका निर्देशनहरूको अनुपालना एवम् लघु वित्त क्षेत्रको विस्तार, सम्भावना र चुनौती विषयमा सबै लघुवित्त वित्तीय संस्थाका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतहरूको सहभागितामा २०७५ मंसिर २९ गते शुक्रबार काठमाडौंमा कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न भएको थियो। संस्थागत सुशासन, जोखिम व्यवस्थापन र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीका सम्बन्धमा देखिएका प्रमुख कैफियतहरूको विषयमा लघुवित्त वित्तीय संस्थाका सञ्चालक समितिका अध्यक्ष र सञ्चालकहरूको सहभागितामा २०७५ पुस २९ गते आइतबार काठमाडौंमा ९ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो। यसै गरी “घ” वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई दिइने निर्देशनमा एकरूपता कायम गर्ने उद्देश्यले विभागका कर्मचारीहरूलाई सहभागी गराई २०७५ फागुन १७ गते शुक्रबार काठमाडौंमा ९ दिने अनुशिक्षण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो।

नेपाल राष्ट्र बैंक
लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग
संगठन तालीका

	दरबन्दी	कार्यरत	घट/बढ
कार्यकारी निर्देशक	१	१	०
निर्देशक	२	२	०
उप-निर्देशक	६	७	१
सहायक निर्देशक	२०	२०	०
सहायक निर्देशक (क)	१	१	०
प्रधान सहायक	०	२	२
सहायक	१	५	४
कार्यालय सहयोगी	२	२	०
जम्मा:	३३	४०	७

अनुसूची २

लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूको नाम, सञ्चालन मिति, पुँजी तथा अन्य प्रमुख वित्तीय सूचकाङ्कहरू
आर्थिक वर्ष २०७५/७६

रकम रु. करोडमा

क्र.सं.	लघुवित्तहरूको नाम	सञ्चालन मिति	पुँजी	पुँजीकोष अनुपात	निष्कृत्य कर्जा (%)	लघु उद्यम कर्जा/कुल कर्जा (%)	वित्तीय श्रोत संकलन (गुणामा)	औषत व्याजदर अन्तर
१	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.नक्साल, काठमाण्डौ*	२०५६/०४/०१	१२०.००	११.१४	१.१७	१५.५३	८.५७	८.७९
२	आरएमडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.पुतलीसडक, काठमाण्डौ #	२०५६/०८/२०	७९.९४	२३.००	०.००	०.००	३.४७	२.९०
३	डिप्रोक्स लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.भरतपुर, चितवन	२०५८/०३/१९	७७.३४	११.१७	०.९१	२४.६१	७.४९	७.१६
४	डिमिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.पुरानोबानेश्वर, काठमाण्डौ*	२०५८/०८/१२	११८.००	१२.८४	०.२८	१३.८३	७.१७	७.९५
५	स्वावलम्बन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.लालकोलोनी मार्ग, काठमाण्डौ	२०५८/१०/०१	६२.८९	९.४२	०.७९	२९.००	२१.१५	७.४१
६	साना किसानविकास लघुवित्तवित्तीय संस्थालि.सुविधानगर, काठमाण्डौ#	२०५८/११/०२	७८.६०	१०.६०	०.०४	०.००	२३.६७	८.९९
७	नेरुडे लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.बिराटनगर, मोरङ	२०६५/१२/०७	३९.७६	११.५७	१.५१	२५.९८	६.२३	६.५०
८	नयाँ नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.धुलिखेल, काभ्रे	२०६६/०१/१६	८.४०	१४.९१	१.१२	१०.४४	६.१७	६.२५
९	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.ढल्केवर, धनुषा	२०६६/०२/०६	९.९०	१४.८८	२.३३	२०.१९	७.१०	५.६७
१०	समिट लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.बिर्तामोड, भद्रा	२०६६/०९/०१	२१.००	१७.९१	२.२१	१८.८३	४.६६	८.६९
११	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बनेपा, काभ्रे	२०६६/०९/१३	२६.९५	१३.३६	०.८८	२६.४६	७.५३	७.२९
१२	फर्स्ट माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.ज्ञानेश्वर, काठमाण्डौ#	२०६६/०९/१३	६८.४४	१६.७७	०.००	०.००	५.९०	२.५३
१३	नागवेली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बिर्तामोड, भद्रा	२०६६/१०/२१	१६.७७	२४.२७	२.३६	२२.०३	२.७०	९.५५
१४	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.वालिङ्ग, स्याङ्जा	२०६७/०४/०५	१०.८०	८.३४	१.६०	२०.९९	११.५४	६.४५
१५	मिमिरे लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.बनेपा, काभ्रे	२०६७/०६/०७	१२.८८	९.३०	०.५३	३०.०६	१२.५१	८.१३
१६	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्थालि.बुटवल, रुपन्देही	२०६७/०७/२३	२.८८	८.०६	२.२३	१७.५४	१३.९२	७.३५
१७	वोमी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. भरतपुर, चितवन	२०६८/११/२५	१०.११	१०.७९	०.५४	३१.०३	८.४८	७.३६
१८	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.महाराजगंज, काठमाण्डौ	२०६९/०२/२२	२४.२०	१२.४६	१.२६	१३.४९	७.२६	८.०१
१९	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.चूँचेपाटी, काठमाण्डौ	२०६९/०३/२१	११.४१	१३.३८	१.३४	१.६४	६.७८	६.५८
२०	महिला सहयात्रा माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.चितलाड, मकवानपुर	२०६९/०८/१४	१२.१०	१२.८९	२.५५	४.९४	९.३७	६.०३
२१	किसान माइक्रोफाइनेन्स वित्तीय संस्था लि.लम्कीचुहा, कैलाली	२०६९/१०/०३	८.६०	८.९३	१.४८	२.९९	११.९६	६.७४
२२	विजय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.गैडाकोट, नवलपरासी	२०६९/१२/१५	१९.४८	९.०७	१.७५	२२.०२	११.१२	६.२०

२३	एनएमवि माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.हेम्जा, कास्की	२०६९/१२/१८	१६.२०	९.३८	२.०४	२७.७४	१०.८१	६.७२
२४	फरवार्ड कम्युनिटी माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.दुहवी, सुनसरी	२०७०/०२/०३	३७.७७	११.५५	०.८२	२१.८०	८.५६	७.५१
२५	ग्लोबलआईएमई लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बेशीशहर, लमजुङ्ग	२०७०/०२/०५	११.०५	८.६०	०.४३	१६.५०	१३.९४	७.०९
२६	महली सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बगधुवा, सप्तरी	२०७०/०३/०१	१०.२०	१२.१५	१.८८	५.७३	७.६३	६.९९
२७	स्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.पुतलीबजार, स्याङ्जा	२०७०/०४/०१	१०.७९	११.७७	०.९२	१०.६९	८.३०	६.५६
२८	मेरो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बट्टार, नुवाकोट	२०७०/०४/०३	६५.७८	१९.९२	१.२०	२१.३९	५.६१	८.९९
२९	समता लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.पिप्रा, सिमरा	२०७०/०५/०९	६.०७	९.१६	१.९१	४.८८	११.६२	७.४३
३०	आरएसडिस्सी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बुटवल, रुपन्देही#	२०७०/०५/२६	६३.३५	२९.५६	०.२५	०.००	२.३२	१.९३
३१	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.पाँचखाल, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७१/०३/०१	१०.००	१४.२८	१.४५	०.९०	५.९९	८.०६
३२	नेशनल माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.निलकण्ठ, धादिङ	२०७१/०३/१८	१५.०९	१०.२२	१.४३	१८.१८	१०.१०	७.५८
३३	नेपाल ग्रामीण विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बुटवल, रुपन्देही	२०७१/०४/३०	९२.४२	९.७१	४.२३	१३.३०	९.३५	८.५३
३४	नेपाल सेवा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. फटकासिला, सिन्धुपाल्चोक	२०७१/०७/०९	६.००	१०.०७	१.५६	२७.६५	९.४९	७.८७
३५	उन्नती माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०७१/०७/२१	८.८२	९.६७	१.६३	१५.१४	१४.२३	८.४८
३६	स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.इटहरी, सुनसरी	२०७१/०९/१६	२३.००	१६.०४	२.५०	१७.७१	५.५६	५.३५
३७	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.गजुरी, धादिङ	२०७२/०२/०१	७.००	१२.६८	४.२१	०.५४	६.७४	७.२७
३८	सपोर्ट माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.हाँसपोसा, इटहरी	२०७२/०३/२७	६.००	१०.३२	३.८६	२६.४८	९.८६	७.४३
३९	आरम्भ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.उग्रतारा, काभ्रे	२०७२/०४/०७	६.००	१२.२६	१.४२	९.२६	७.३५	६.०८
४०	जनसेवी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.कुश्मा, पर्वत	२०७२/०६/१२	१४.४३	२४.९८	१.८७	७.६०	४.४५	७.६३
४१	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.बुटवल, रुपन्देही	२०७२/०९/१९	१८.६०	१३.७१	०.५१	१८.९७	६.२८	७.८४
४२	घोडीघोडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. शिपुर बेलौरी, कञ्चनपुर	२०७३/०२/३०	२.७६	१३.९८	०.४७	२.९५	१२.९९	५.२८
४३	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मदनपुर, नुवाकोट	२०७३/०५/१३	२०.७४	१३.०४	१.४९	२८.०३	७.७३	७.४५
४४	नेपाल एग्रो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. पोखरा	२०७३/०६/०४	४.९८	९.५९	१.४०	१३.५७	१२.७१	७.४८
४५	रामारोशन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मंगलसेन, अछाम	२०७३/०६/०६	१.३४	१०.६५	१.२२	११.५८	८.९२	६.९०
४६	क्रिएटिभ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. प्रतापपुर, कैलाली	२०७३/०६/०९	३.५०	७.००	२.०४	१३.८१	१४.३५	२.८७
४७	गुराँश लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. धनकुटाबजार, धनकुटा	२०७३/०८/०१	७.७५	१२.५०	२.७०	२०.३८	१०.८३	४.८९
४८	गणपति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. शुक्लागण्डकी, तनहुँ	२०७३/०८/२४	१०.३५	१३.७२	०.६९	१४.४८	१०.४७	७.८६
४९	इन्फिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. गौडाकोट, नवलपरासी	२०७३/१०/०७	२०.७४	१६.२१	०.७७	१३.३९	७.७९	६.८२

५०	आँधिखोला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. भिकोट, स्याङ्जा	२०७३/११/०१	१०.००	१०.५७	१.२३	८.८०	१०.०८	७.२६
५१	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. तिलोत्तमा, रुपन्देही	२०७४/०२/०८	६.१९	१०.७२	०.६०	१.८९	१४.२२	७.६३
५२	स्पर्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. पोखरा लेखनाथ म.न.पा. वडा नं. २६ कास्की	२०७४/०३/२९	८.३०	१०.६३	०.६३	२३.७७	२.८७	६.४१
५३	सबैको लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बन्दीपुर, तनहुँ	२०७४/०३/३०	११.२०	९.६०	०.४५	१८.००	११.३८	६.६७
५४	साधना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. गोर्खा	२०७४/०७/१३	७.३५	८.०८	०.१६	१९.५४	१८.७०	७.०९
५५	एनआईसी एसिया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. जाजरकोट	२०७४/०८/०५	१००.४५	२३.८५	०.००	१९.४४	६.७१	४.९८
५६	सारथी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. व्यास, तनहुँ	२०७४/०८/०५	७.००	१०.३७	०.२२	१३.९५	११.२८	३.६९
५७	नागरिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रे	२०७४/०८/२८	७.००	२७.८३	०.००	३१.३६	२.८३	७.०२
५८	त्रिलोक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. सुनवल, नवलपरासी	२०७४/१०/११	६.१०	१०.५८	०.००	९.३८	९.९३	८.००
५९	मनकामना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. सिद्धार्थनगर, रुपन्देही	२०७४/१०/१८	४.५५	१५.२२	०.३८	९.३०	६.४०	७.७०
६०	सहकार्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. हरिवन, सर्लाही	२०७४/११/०६	१.४०	९.०९	०.१९	३.६६	१७.२२	७.०४
६१	सजीलो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. गोर्खा	२०७४/१०/२४	१४.००	२१.४८	०.३८	०.००	४.४०	७.०२
६२	सत्यवति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बुद्धभूमि, कापिलवस्तु	२०७४/१२/०९	१.५८	१०.६७	०.००	५.९७	११.५३	७.०६
६३	बुद्धज्योति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. लुम्बिनी सांस्कृतिक, रुपन्देही	२०७५/०२/०९	१.२०	११.७९	०.००	०.००	८.४१	७.७१
६४	समाज लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. मलंगवा, सर्लाही	२०७५/०२/०१	१.१४	१०.९५	०.००	०.००	५.७६	३.७३
६५	दिव्य लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. नमोबुद्ध, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५/०४/२३	७.७०	२८.०७	०.०६	८.१०	२.६३	७.२५
६६	स्वेडा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. धुनी वेशी धादिङ	२०७५/०६/११	१.३८	११.९०	०.००	०.००	१.०९	४.६७
६७	ग्रामिण स्वयमसेवक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. हरिवन, सर्लाही	२०७५/०६/१५	४.२०	८.५९	०.८४	१४.७०	१४.४०	७.२३
६८	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५/०७/०१	६.००	१०.०९	०.६७	५.८४	११.२१	३.९२
६९	मानुषी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५/०८/०१	७.००	१०.२१	१.६३	७.५२	८.१३	९.६२
७०	आदर्शलघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रेपलाञ्चोक	२०७५/०९/०१	१.४०	१४.९२	०.४३	०.००	७.७६	१२.७१
७१	युनिक नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. कोहलपुर, बाँके	२०७५/०९/०१	६.३०	८.००	१.४८	३.७९	१८.६३	७.७४
७२	स्मार्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. घोराही, दाङ	२०७५/१०/२७	१.४०	११.६६	१.०२	१०.३३	७.९८	८.१९
७३	महिला सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. घोराही, दाङ	२०७५/११/१५	४.२०	१२.०७	१.३८	४.८९	७.५०	८.४४
७४	जाल्पा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. पोखरा, कास्की	२०७५/१२/०१	७.००	८.९६	१.३८	०.००	११.४७	७.०९
७५	सल्व लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. धनकुटा	२०७५/११/०१	४.२०	१२.०४	६.४८	३.५१	७.७२	८.०२
७६	राष्ट्र उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रे	२०७५/११/०८	१७.५०	१८.४०	०.८५	०.२४	५.१८	४.१८
७७	वीन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. गलिङ, धादिङ	२०७५/१२/२५	१.४६	२६.२३	५.७१	०.००	२.६३	४.४४
७८	उपकार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. कोहलपुर, बाँके	२०७५/१२/११	४.२०	११.५३	२.६४	३२.४२	८.२३	८.०९
७९	धौलागिरि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बाग्लुङ	२०७५/११/०७	७.००	१३.२३	२.४५	११.७०	६.९५	९.९०

८०	सिवाईसी नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. वाग्लुङ	२०७५/१२/०१	७.००	८.८९	५.२५	३.७३	८.५०	७.०७
८१	नेस्डो समृद्ध लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. कुस्मा, पर्वत	२०७५/११/२१	७.००	५.५७	१.२५	२.८५	२१.१४	९.०३
८२	स्वस्तिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. लाहान, सिराहा	२०७५/१२/१२	१.२०	१४.३६	०.००	०.००	५.२२	७.८६
८३	गरिवी न्यूनीकरण लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. राजविराज, सप्तरी	२०७५/११/२७	१.४०	८.८१	०.०८	५.९८	१३.८२	८.३९
८४	सुजनशील लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.गोलबजार,सिराहा	२०७५/१२/०१	७.००	१०.००	१.७७	६.९९	८.३६	९.१४
८५	एनआरएन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. धनगढी कैलाली	२०७५/११/१३	१४.०७	३२.४२	०.५३	०.४१	२.२०	२.७३
८६	जिवन विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. कटाहरी, मोरङ	२०७५/११/१६	१४.००	४.६०	०.२४	७.९९	४३.५५	१०.७९
८७	घरेलु लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रे	२०७५/११/२८	७.०४	११५.७९	०.००	०.००	०.१४	७.८३
८८	जनकपुर लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. जनकपुरधाम, जनकपुर	२०७५/१२/०१	३.४८	२२.८६	०.००	०.००	३.६७	५.७३
८९	विपीडब्लु लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. बनेपा, काभ्रे	२०७६/०१/०२	२.०३	४३.४७	१९.६२	०.००	१.२४	६.२८
९०	आत्मनिर्भर लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. घोराही, दाङ	२०७६/०१/०२	४.२०	१३.९८	०.००	२०.३५	६.७०	७.५४

* सर्वसाधारणबाट निक्षेप संकलन गर्ने संस्थाहरु ।

थोक कर्जा प्रवाह गर्ने संस्थाहरु ।